

Kitsy nii pkëe San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist

(Lc. 3:23-38)

1 ¹ Kitsy re xseety pxusykoltoo Jesucrist. Lo xtiy David ni lo xtiy Abraham sëed Jesús.

² Abraham kok pxosy Isaac, lëe Isaac na kok pxosy Jacob, lëe Jacob na kok pxosy Judá ni betsy Judá. ³ Chop Judá Tamar kop Fares ni Zara. Lëe Fares kok pxosy Esrom, lëe Esrom na kok pxosy Aram. ⁴ Lëe Aram kok pxosy Aminadab, lëe Aminadab na kok pxosy Naasón, lëe Naasón na kok pxosy Salmón. ⁵ Chop Salmón Rahab kop Booz. Chop Booz Rut kop Obed. Lëe Obed kok pxosy Isaí. ⁶ Lëe Isaí kok pxosy rey David aan chop rey David kwnaa nii kok tsiil Urías kop Salomón.

⁷ Lëe Salomón kok pxosy Roboam, lëe Roboam na kok pxosy Abías, lëe Abías na kok pxosy Asa. ⁸ Lëe Asa kok pxosy Josafat, lëe Josafat na kok pxosy Joram, lëe Joram na kok pxosy Uzías. ⁹ Lëe Uzías kok pxosy Jotam, lëe Jotam na kok pxosy Acáz, lëe Acáz na kok pxosy Ezequías. ¹⁰ Lëe Ezequías kok pxosy Manasés, lëe Manasés na kok pxosy Amón, lëe Amón na kok pxosy Josías. ¹¹ Lëe Josías kok pxosy Jeconías ni betsy Jeconías. Mer tiemp ko lëe xaa Babilonia sikni xoo xaa Israel nëz Babilonia.

¹² Aan loxsye ptsiñ xaa Babilonia, lëe Jeconías kop Salatiel. Lëe Salatiel kok pxosy Zorobabel. ¹³ Lëe Zorobabel kok pxosy Abiud, lëe Abiud na kok pxosy Eliaquim, lëe Eliaquim na kok pxosy Azor. ¹⁴ Lëe Azor kok pxosy Sadoc, lëe Sadoc na kok pxosy Aquim, lëe Aquim na kok pxosy Eliud. ¹⁵ Lëe Eliud kok pxosy Eleazar, lëe Eleazar na kok pxosy Matán, lëe Matán na kok pxosy Jacob. ¹⁶ Lëe Jacob kok pxosy José, lëe José kok tsiil Mariy, lëe Mariy na kok xñaá Jesús, xaa nii kwloolë no Crist.

¹⁷ Tsida pxusykoltoo meñ Israel kwtedy lo kislyu re destye Abraham axte David. Stsida xaa kwtedy destye David axte tse nii lëe meñ Israel sey nëz Babilonia. Stsida xaa kwtedy destye worñee lëe meñ Israel sey nëz Babilonia axte worñee lëe Crist koly.

Lëe Jesucrist koly

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Sinrii mod koly Jesucrist. Lëe xñaá xaa Mariy no nii ktsiilña chop José. Per antes nii ktsiilña xaa, lëe Mariy kok xiñ por Kyalbini Ntson.

¹⁹ Per como tu xaa buen nak José, koklasty xaa nii nyeñ meñ nii lëe xaa blaa Mariy. Por ngo lëe xaa kwlokyeñ klaa tsilaan xaa me. ²⁰ Lëe xaa lox

kwlokyeñ nii singo kuuñtsyey xaa, tsiñee lëe tu xangly Dios kunee lo xaa lo mgaal chëb:

—José, lo xtiy David sëedoo. Ptsiilña Mariy, por xiñ Kyalbini Ntson kap me. ²¹ Lëe Mariy kap tu mëedpkiy aan no nii kolël xaa Jesús. Singo kcholë xaa por lëe xaa kteelaa meñ xkyedzy xaa lo tol.

²² Kchësyo kok parñee kak cumplir tiits nii pxaal Dios lo profet tsiñee chëb xaa:

²³ Lëe tu kwnaa yeeñ kakxiñ aan lëe me kap tu mëedpkiy, aan lëe mëed ko kcholë Emanuel.

(Tiits ko nak sinak xñee ñe: Lëe Dios nakni lëe no.)

²⁴ Tsiñee lëe José bna, lëe xaa beeñtsyey nii kwnabey xangly Dios. Lëe xaa ptsiilña Mariy. ²⁵ Per kwyonidy xaa Mariy, sink lëe xaa kwlës axte nii lëe Mariy kop mëed. Aan lëe xaa kwloolë mëed ko Jesús.

Lëe xaa chak kukan Jesús

2 ¹ Tsiñee lëe Jesús lox koly leñ kyedzy Belén nii ngab Judea, lëe bla xaa chak nii sëed nëz laa xlyañ ngbidz ptsiñ Jerusalén. Lëe Herodes nak rey tiemp ko. ² Lëe xaa chak ko kwnabtiits chëb:

—¿Ko xrey meñ Israel nii koly? Por lëe noo syoopnaal tu mëly nii kwlañ nëz laa xlyañ ngbidz. Mëly go bluuy loo noo nii lëe xaa koly aan lëe noo syoop ksoxib lo xaa.

³ Tsiñee lëe rey Herodes biñ nii chëb xaa chak ko, lëe xaa kwyo kyalnë kchë xaa meñ Jerusalén. ⁴ Tsigo lëe rey Herodes kwnabey koktsyetsy kchësyo xaa nii xñabey lo pxosy ni kchësyo maestre ley, aan lëe xaa kwnabtiits chëb xaa:

—Pa no nii kaly Crist.

⁵ Lëe xaa go chëb:

—Tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judeaw, por lëe profet pkëe sinrii:

⁶ Lëe lëe do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy nii ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu xaa nii kñabey,
aan lëe xaa kantsi meñ Israel.

⁷ Loxsye ngo lëe Herodes kwtsyetsy tsilaan ksa xaa chak ko, aan lëe xaa kwnabtiits pa woortyee kon xaa mëly go. ⁸ Tsigo lëe xaa pxaal xaa Belén, aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Kol tsi siko, aan kol kyub mëed ko. Aan tsiñee ktsil do xaa, kol kluuy tiits lon parñee kaksoxibaa lo xaa.

⁹ Loxsye kwnee rey lo xaa, lëe xaa si. Aan lëe mëly nii kon xaa kwlañ tugak sinech lo xaa, aan lëe ma kwsobtse axte laañee nix Jesús. ¹⁰ Tsiñee lëe ksa xaa chak ko kon nii lëe mëly kwsobtse, per nli busy ble xaa.

¹¹ Lëe xaa kwsëeb leñ yu, aan tsiñee lëe xaa kon mëed chop xña meed Mariy, lëe xaa pkady or, yaal ni ngwaan xlyaa nex nii lë mirra. ¹² Per lëe

Dios kwnee lo xaa lo mgaan. Chëb Dios nii nody nii tsiktedy xaa lo Herodes. Por ngo lëë xaa kwseñ stu nëz par kyey xaa xkyedzy xaa.

Lëë José sey nëz Egipto

¹³ Tsiñee lëë ksa xaa chak ko bi, lëë tu xangly Dios kunee lo José lo mgaan chëb:

—Kuxche, biy mëed ni biy xñaan mëed aan pxooñ kwey nëz Egipto. Por lëë Herodes kyub mëed par kuty xaa mëed. Kwyo siko axte nii kñen lool stub.

¹⁴ Lëë José kuxche aan kyool sini xaa mëed chop xñaan nëz Egipto.

¹⁵ Siko kwyo xaa axte nii lëë Herodes kuty. Kchësy nrii ptsyool xaa parñee kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa: “Egipto byakxin xiñaa.”

Lëë Herodes xñabey kety mëedpkiy

¹⁶ Tsiñee lëë Herodes byeñ nii lëë ksa xaa chak ko pkëeti xaa, per nli busy blëë xaa. Aan lëë xaa kwlii cuent pa wortyee kon xaa chak ko mëly, aan lëë xaa kwnabey kuty kchësy mëedpkiy nii chap chop iz par kyety nii no leñ kyedzy Belén ni leñ kyedzy nii nche kexka siko. ¹⁷ Singo mod lëë tiits nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa:

¹⁸ Leñ kyedzy Ramá biiñ Raquel,
porñee lëë kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëë me choon.

¹⁹ Per loxsye kuty Herodes, lëë tu xangly Dios kunee lo José lo mgaan xtañ meñ Egipto chëb:

²⁰ —Kuxche, aan byey Israel ksal mëed ni xñaan mëed, por lëë kchësy xaa nii kokladzy nyuty mëed kuty.

²¹ Tsigo lëë José kuxche aan lëë xaa sikni mëed chop xñaan nëz Israel.

²² Per tsiñee biñ xaa nii lëë xiñ Herodes nii lëë Arquelao sob xñabey Judea, lëë xaa ptsyeb nyey xaa siko. Aan como lëë Dios kaa kwneel lo xaa lo mgaan, lëë xaa sey nëz Galilea. ²³ Tsiñee lëë xaa ptsiñ Galilea, lëë xaa kwtedyso tu kyedzy nii lëë Nazaret. Singo mod lëë xtiits profet kok cumplir tsiñee chëb xaa nii xaa Nazaret kak Jesús.

Lëë Juan xluuy xtiits Dios

(Mr. 1:1-8 ; Lc. 3:1-9, 15-17 ; Jn.1 :19-28)

3 ¹ Leñ tse go lëë Juan Bautist bislo xluuy xtiits Dios tañ pidzy nii nche Judea, ² xñee xaa:

—Kol ktikche styoo do lo Dios, porque lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey.

³ Lëë Juan nak xaa nii pseety profet Isaías tsiñee chëb xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee lo meñ tu tañ pidzy këb xaa:

“Kol kxixkwaa nēz nii tedy xaa nii xñabey.

Kol kwii tu nēz tubli.”

⁴ Kits lady camey kwyaa xab Juan, lëe xcinturón xaa kwyaa con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. ⁵ Tsigó lëe meñ Jerusalén, ni meñ nii no nēz Judea ni kchësy meñ nii ncheno kex chu kiigwpee Jordán kwey laañee so Juan. ⁶ Aan tsiñee lëe meñ lox xobtol xtol lo Dios, lëe Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.

⁷ Per tsiñee kon Juan nii ndaly xaa fariseo ni xaa saduceo ptsiñ chakladzy chobnis, lëe Juan chëb:

—iNak to sinak mëel! ¿Cho nē nii lëe do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios? ⁸ Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëe do ptikche styoo do lo Dios. ⁹ Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen nii schilo kyuñ Dios kyo re xiñ Abraham. ¹⁰ Lëe kiibyag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex aan tsow lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios. ¹¹ Nli naa xchoobnis lëe do con nis parñee kpikche styoo do lo Dios. Per lëe xaa nii kiid tsiñee lëen kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëe xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Porque mastre non xaa lon, ni lab xaa xyaldy koyaa. ¹² No xpal xaa ña xaa par kuuñnyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëe xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëe xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.

Lëe Juan xchoobnis Jesús

(Mr. 1:9-11 ; Lc. 3:21-22)

¹³ Galilea pchoo Jesús, lëe xaa kwey lo Juan chu kiigwpee Jordán parñee kchoobnis Juan xaa. ¹⁴ Klo kwnëdy Juan nchoobnis Juan xaa, chëb Juan:

—Naa no nii nyely lool par kchoobnisoo naa. ¿Penak nii lii sëed lon?

¹⁵ Tsigó lëe Jesús chëb:

—Pchoobnis naa, por no nii kuuñ no cumplir nii xñabey Dios.

Lëe Juan ptee tiits. ¹⁶ Aan siikñee lëe Jesús lox kwchobnis, lëe kpaabyaly, aan lëe Jesús kon nii lëe xKyalbini Ntson Dios sëed sëeb sinak tu palom byab lady xaa. ¹⁷ Ni lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lëe xiñaa nii xkëstyoon so ske. Xlen lo xaa.

Lëe xaatox chuñ Jesús preb

(Mr. 1:12-13 ; Lc. 4:1-13)

4 ¹ Loxsye kwchobnis Jesús, lëe Kyalbini Ntson kuni xaa tañ pidzy par kuñ xaatox xaa preb.

² Ni tu pe tawdy Jesús lo choow kpidz ni choow kyool nii kwyoo xaa tañ pidzy ko. Por ngo, tsiñee lëe xaa kwlaañ, ³ lëe xaatox kwey lo xaa chëb:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ, sink no nii kuuñtsyey meñ kchë nii xñabey Dios.”

⁵ Loxsye ngo lëe xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëe xaatox blëep xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ⁶ ni lëe xaatox chëb lo xaa:

—Deel nli Xiñ Dios nakoo, kwyas nu aan byab lyu, por leñ xkitsy Dios xñee:

Lëe Dios kxaal xangly kakni lii.

Lëe angly kñaasy lii con ña xaa,
parñee lasty kyo niyoo.

⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

⁸ Lëe lultime lëe xaatox kuni Jesús tu kik kiy nii per nli busy klaa, aan lëe xaatox bluuy kchësy kyedzy nii nche lo kislyu ni kchësy cos non nii no low, ⁹ aan lëe xaatox chëb lo Jesús:

—Snetsyaa kchësy lool deelñee soxiboo lon.

¹⁰ Lëe Jesús chëb:

—Bichee nu, xaatox, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

¹¹ Tsigo lëe xaatox psaan Jesús aan lëe xangly Dios kuni nii taw xaa.

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios Galilea

(Mr. 1:14-15 ; Lc. 4:14-15)

¹² Tsiñee biñ Jesús nii lëe Juan no skiib, lëe xaa kwseñ nëz, lëe xaa si nëz Galilea. ¹³ Per byodre xaa leñ kyedzy Nazaret, sink lëe xaa kwtedyso tu kyedzy nii lë Capernaum nii nche chu nistoo Galilea. Kexka siko nak xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí. ¹⁴ Kchësy nrrii kok parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

¹⁵ Xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí,

kyedzy nii nche stublad chu kiigwpee Jordán,
kexka chu nistoo Galilea, laañee no meñ sit.

¹⁶ Lo nguey mbañ meñ go,

per lëe meñ go kon tu bini ngol.

Lëe nguialkuty xñabey lo meñ go,

per lëe bini go psaan lo meñ go.

¹⁷ Destye wor go lëe Jesús bislo xñee lo meñ:

—Kol ktikche styoo do lo Dios, por lëe wor kutsiñ nii lëe xaa kñabey.

Lëe Jesús xkwetsy tap ngoosy mël

(Mr. 1:16-20 ; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Tu tse lëe Jesús sitedy chu nistoo Galilea, tsiñee lëe xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ Pedre, lëe stu xaa lë Ndresy. ¹⁹ Aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—Kol tēnal naa parñee jkoostre to mël, sink lëen kluy lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.

²⁰ Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëe xaa sinal Jesús.

²¹ Sijtyak kwsë Jesús, lëe xaa kon schop ngoosy mël. Tu xaa lë Jacob, lëe stu xaa lë Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Lëe xaa no jkëtë xkyex xaa leñ tu barkw ksa xaa pxosy xaa. Lëe Jesús kwtsyetsy xaa, ²² aan wor go kazh lëe xaa psaan pxosy xaa leñ barkw. Lëe xaa sinal Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak meñ

(Lc. 6:17-19)

²³ Kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea, aan kchë leñ ktoo nii kwey xaa bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ, ni beeñ kyak xaa meñ xsyakñë. ²⁴ Tyub nëz Siria biñ meñ nii chuuñtsyey Jesús. Por ngo nii kchëlo meñ xsyakñë kwey lo Jesús. Kwey meñ nii no kyalbini mal leñ styoo, ni meñ nii chak wety, ni meñ nii kutoo lady, aan kchësy meñ xsyakñë go beeñ kyak Jesús. ²⁵ Ndaly meñ Galilea, ni meñ Decápolis, ni ndaly meñ Jerusalén, ni meñ Judea, ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán kunal Jesús.

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios tañ

5 ¹ Tsiñee Lëe Jesús kon kchësy meñ go, lëe xaa kwsob tu chex kiyy. Lëe meñ big lo xaa ² aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ chëb xaa:

³ —Dichos meñ nii xyeñ no xtol, por lëe meñ go kyey laañee xñabey Dios.

⁴ 'Dichos meñ nii no kyalnë, por lëe Dios kchooblady styoo meñ go.

⁵ 'Dichos meñ ndolady, por lo meñ go ktee Dios kislyu.

⁶ 'Dichos meñ nii choxko kuuñtsyey nii chaklady Dios por stee Dios kchësy nii kñab meñ go.

⁷ 'Dichos meñ nii xkëstyoo xcombañer, por skëstyoo Dios meñ go.

⁸ 'Dichos meñ nii tubli no styoo, por lëe meñ go kan Dios.

⁹ 'Dichos meñ nii xkwëes tily, porque lëe meñ go kak xiñ Dios.

¹⁰ 'Dichos meñ nii xtyedy kyalnë por xtiits Dios, por lëe meñ go kyey laañee xñabey Dios.

¹¹ 'Dichos to, tsiñee kutsyetsy meñ do ni ksaksi meñ do ni tsiñee por xtitsaa jkots tiitskizh meñ do. ¹² Kol kle ni kol ko nguool styoo do, por

lëe Dios kizh lëe do tsiñee ktsiñ do kpa. Siñee xsaksi gak meñ lëe do psaksi meñ kchë profet nii biid penaadle.

Sedy ni bini

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Lëe do nak sinak sedy lo kislyu re. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? Lëew ksyëeb porñee pa xkiiñtrew aan lëew subniy kchë meñ nii xtyedy nëz.

¹⁴ 'Lëe do nak sinak bini nii xsaani lo kislyu. Nak to sinak tu kyedzy nii nche tu kik kiy. Chilody tsolano. ¹⁵ Ni nan gaa to nii xkëedy meñ tu bini parñee kolan meño leñ tu cajón, sink lëe meñ xsoob bini go tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëeb leñ yu. ¹⁶ Singo gak kaa lëe do kol ktee nii ksaani xbini do lo meñ, parñee tsiñee kan meñ kchësy cos buen nii chuuñtsyey do, stee meñ skizh lo Tat Tios nii sob kpa.

Lëe Jesús xluuy xa nak xley Moisés

¹⁷ Chëb Jesús lo meñ:

—Këbty to tsaaplaa lëen syely parñee knilastre to xley Moisés ni kchë nii bluuy profet nii pxaal Dios penaadle. Lëdyo gon, sink lëen syely parñee kuñno cumplir. ¹⁸ Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii mentre bii no kpa ni bii nche kislyu, kyaaldy ni tu letre ni ni tu punt nii kë lo xley Moisés. Kchësyo kak cumplir. ¹⁹ Por ngo, kchë meñ nii xsaldy tu cos nii xñabey Dios, nikxe tu cos wiñsyew, ni deelñee xluuydy meñ lo xcombañer ksoob xtiits Dios, tsiñee lëe meñ go ktsiñ laañee xñabey Dios, lëe Dios ksyablyu meñ go. Per lëe meñ nii ksal kchë kchësy nii xñabey Dios ni kluuyo lo xcombañer, lëe Dios klisklaa meñ go laañee xñabey Dios. ²⁰ Por ngo, deelñee tsoxkody to nii kuñ do gan lo maestre ley ni lo meñ fariseo nii kuuñtsyey do nii xñabey Dios, tsitsiñdy tse nii sëeb to laañee xñabey Dios.

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwlëe.

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Kujtyoo, por lëe meñ nii kuty saa bñech tsi lo xtisy." ²² Per naa nii xcuentaa, lëen xñe nii kchë meñ nii klëe lo xcombañer, lëe Dios ksaksi meñ go. Lëe kchë gaa meñ nii kxiñ tiits lo xcombañer, lëe xaa nii xñabey ksaksi meñ go. Per lëe meñ nii këb lo xcombañer: "Pa xkiiñdyoo", lëe Dios kxaal meñ go lo ki nii chek linfiern.

²³ 'Por ngo, deelñee sol lo pkoog aan ksaladzyoo nii ngol falt lo xcombañeroo, ²⁴ psaan nii sijkadyoo lo Dios lo pkoog aan kuknab perdón lo xcombañeroo. Tsigolye schilo kpikcheel lo pkoog aan kokonoo nii sijkadyoo lo Dios.

²⁵ 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii aan chakladzy xaa tsikso xaa lii lo xtisy, kune lo xaa lëe ka bii xteedyo tiits, porque deelñee kyaaboo ña xtisy, lëe xtisy këb lo mayor: "Kol ko xaa gue skiib", aan lëe xaa ko lii skiib.

²⁶ Aan xsobaa nii khoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

Lëe Jesús xluuy nii ndox tsoni meñ tsiil xcombañer

²⁷ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios: "Tsonidyoo tsiil stu meñ."

²⁸ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii cualquiersye tu xaa nii kan tu kwnaa aan ksya styoo xaa tsoni xaa me, nikxe nii beeñtsyeydy xaaw, tu tol le ngo beeñtsyey xaa.

²⁹ 'Singo tsigo busy, deelñee mëlool nii sob nëzli chuñ xtolo, kwliiw aan psëebo. Porque penakty nii kindy tu mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo linfiern. ³⁰ O deelñee gaa ñalil chuñ xtolo, pchugo aan psëebo, porque penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwsëeb tsiil

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12 ; Lc. 16:18)

³¹ 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios: "Cualquiersye xaa nii ksëeb tsiil no nii ktee xaa tublë kitsy lo me nii lëe xaa blaa me." ³² Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii deelñee klaa tu xaa tsiil aan pkaady me chop me stu mguiy lo xaa, lëe xaa xyub nii tsoni me stu mguiy. Aan cualquiersye xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëeb tsiil le, lëe xaa chuuñtsyey tol.

Lëe Jesús xluuy nii nody nii jkon meñ Dios

³³ 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykolto do: "Tu cos nii pkonoo beeñtsyeyo." ³⁴ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii por ni tu cos jkondy to Dios. Jkondy to por kpa, porque siko sob Dios, ³⁵ ni jkondy to por kislyu, por lo kislyu xsyo niy Dios, ni jkondy to por kyedzy Jerusalén, porque Dios nak rey siko. ³⁶ Ni jkondy to Dios por kik to, porque ni tu kits kik to chilody kuuñ jkiitsy to o kuuñnyeesy kaa to. ³⁷ Tsiñee xñee do nii nli tu cos, ktsëedy to lo xtiits to, tugak kol nee nliw. O deelñee gaa xñee do nli dyo, tugak kol nee nii nli dyo, ktsëedy to lo xtiits to, por ndox nii ktsëe do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool, buendy nii kogookoo falt lo meñ go

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Kayonle gaa to nii chëb Dios: "Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii gak mëlo meñ go, o deelñee kwii tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay meñ go." ³⁹ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii deelñee no cho chakladzy ksaksi lii, psaan, o deelñee gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee wi stublad kwesyoo kyaasy xaa. ⁴⁰ Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy parñee kla xaa xmaankwoo, blaa kla xaa wi xchakeetoo. ⁴¹ Deelñee jkoy xoo tu xaa lii

xyow xaa tu mily metre, biyo chop mily metre. ⁴² Deelñee kñab meñ nii kteedyoo tu cos lo meñ singosy, pteedyo, ni jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëe do

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ni kayonle gaa to nii lëe pxusykoltoo do kwnee: “Pkëstyoo meñ nii ngui xñee lool, per ptilyni meñ nii xtilyni lii.” ⁴⁴ Per naa nii xcuentaa lëen xñe: Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëe do ni kol nab nii kakni Dios meñ nii kënlaag lëe do, ⁴⁵ tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob kpaas. Por lëe xingbidz xaa xsaani lo meñ ngoptol ni lo meñ buen, ni lëe xaa xsyaab kyo par meñ nii chuñ kyalbuen ni meñ nii chuñ kyalmal. ⁴⁶ Ni tu pe kneesty Dios lo do deelñee xaktyee meñ nii ngui xñee lo do xkëstyoo do. Por singo gak chuuñtsyey kchë xaa yoox nii xtop tumi par kyeyo lo xtisy nii sob Roma. ⁴⁷ Deelñee xaktyee meñ nii xyuumbey do xkëeptyux to, pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak chuuñtsyey meñ nii xnilasty Dios? ⁴⁸ Kol ksaan xtol do, porque nody xtol pxosy to nii sob kpaas.

Lëe Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

6 ¹ Kuñdy to kyalbuen laañee nche meñ parñee kanpee meño. Por ni tu pe kneesty Dios lo do singo mod. ² Por ngo, tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, jkëedyoo tsyetsy nii lëew pkadyoo, sinak chuuñtsyey grol meñ leñ ktoo ni pal nëz parñee kakyetyee lë xaa nii lëe lëesy xaa buen. Por lëen xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo xaa go. ³ Singo tsigo busy tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, per ni tu lo xamiigwoo kutiistilo. ⁴ Tsilaan pkadyoo tsiin lëe Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche kyalnsaak ko.

Lëe Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios

(Lc. 11:2-4)

⁵ Tsiñee kutiitsni do Dios, kaktyoo sinak kchë meñ nii xsyoli leñ ktoo toon pere xñee, ni kakty to sinak meñ nii xsyo pal nëz parñee kanpee meñ meñ go. Por lëen xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo meñ go. ⁶ Per lëe lii tsiñee kutiitsnil Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan psuugw chu puert aan bitiits chopsyoo Tat Tios. Aan lëe Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyey tsilaanoo ktikche xkyalnsaakoo.

⁷ Tsiñee kutiitsnil Dios, kseejtyoo tiits nii pa xkiiñdy. Kuuñtsyeydyoo sinak chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios. Xsyak meñ go nii por kchë nii xñee meñ go lëe Dios ksal meñ go. ⁸ Kutiiitsnidy to Dios sinak chuñ meñ go, por nanle Tat Tios pe cos xkiiñ do nikxe karty kñab tow. ⁹ Sinrii no nii kutiitsni do Dios:

Tat Tios, lii nii soboo kpaas, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksak lii.

¹⁰ Ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo lo kislyu sinak nii xñabeyoo kpa.

¹¹ Bneetsy nii tyaaw noo natse.

¹² Beeñ noo perdón sinak nii chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.

¹³ Klaadyoo jkaal xaatox lëe noo parñee kyaabty noo lo tol. Pteelaa lëe noo lo xaa.

¹⁴ Deelñee xnityladzy to falt nii xko xcombañer do lo do, snityladzy Dios xtol do. ¹⁵ Per deelñee knitylasty to xfalt xcombañer do, per ni Tat Tios nii sob kpa knitylasty xtol do.

Lëe Jesús xñee xa kuuñ ksak meñ Dios

¹⁶ Tsiñee kawdy to par kuuñ ksak to Dios, ksa mbandy to lo do parñee kanpee meñ nii noyawdy to par kuuñ ksak to Dios. Por singo chuuñtsyey grol meñ ni lëen xñe kaazhkaa nii ni tu pe kteejty Dios lo meñ go. ¹⁷ Per tsiñee kawdy to par kuuñ ksak to Dios, kol kiib lo do ni kol kooñ kik to ¹⁸ parñee kyeñdy meñ nii karty kaw do porñee lëe do noyuuñ ksak Dios. Kol ktee nii Tat Tios sye kyeñ pe cos noyuuñtsyey do tsiin ktikche xaa xkyaalmbañ to.

Lëe Jesús xñee nii tsoxkody meñ kap meñ ndaly cos lo kislyu

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ktoby to tub yox cos lo kislyu, por lëew kyëmëel ni lëe ngbaan gaa no. ²⁰ Sink kol tsoxko kuuñtsyey do nii jkiiñ lo do kpa, por siko kindy nkwxog nii jkëema cos ni kindy meñ nii xkwan. ²¹ Parñee laañee tso gak nii chap to tso xkyaalmbañ do.

Bini nii xsaani leñ styoo meñ

(Lc. 11:34-36)

²² Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do tyub leñ styoo do nyaani. ²³ Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. Aan deelñee xsaanidy bini nii no leñ styoo do, ¿pe toodyxe nguey poo yeesy nak tyub leñ styoo do?

Chantsi Dios xiñ

(Lc. 16:13)

²⁴ Ni tu cho chilody kyë tsiñ chop lo patrón. Por neñdy sle xaa lo tu xpatrón xaa, lëe stu lo xaa klëe xaa, o neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ tu lo xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios tyub styoo do deelñee tumi tugak sini kik to.

²⁵ Ni lëen xñe gaa nii tsoxkody to nii dyon pe cos kaw do o ki gaa to parñee kpañ do o pe cos kakw kaa to. ¿Pe lëdy nayak mastre non kyaalmbañ que nii xtyaaw, ni pe lëdy kaa nayaknan do nii mastre non

xcuerp to que ladx nii chakw to? ²⁶ Kol kan kchë mguiñ gaanoo. Chandy ma ni xkyëdy ma kwlaap, ni xkotseydy ma nii ktyaaw. Lëë Tat Tios nii sob kpaaxyaan ma. ¡Aan mastre non do lo kchë mguiñ! ²⁷ Nikxe gaa nii tsoxko do, per ni tu wor chilody kiskool do lo tse nii kpañ do.

²⁸ ¿Penak nii choxko do por ladx nii kakw to? Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo tañ aan xkyëdyo tsiin ni xkibtyo ladx. ²⁹ Per sootaa ni rey Salomón kokwty tu ladx ngui sinak nii ngui tu kyoo, nikxe nii ndaly cos ngui kop xaa. ³⁰ Deelñee Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëëdyak lëew chek lo ki, ¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab to? ³¹ Pe tsinidy kik to nii dyon pe cos kaw do o pe cos ki gaa to ni pe kakw to. ³² Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëë lëë do nanle Tat Tios nii sob kpaaxyaan pe cos chak falt lo do. ³³ Por ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa nii kak falt lo do. ³⁴ Tsody to kyalnë nii dyon pe cos kak kxe, porque xaal xaal nak kyalnë tu tse.

Jkëëkiydy to xcombañer do

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 ¹ Jkëëkiydy to xcombañer do tsiin jkëëkiydy Dios to. ² Por sinak nii xkëëkiyak to xcombañer do jkëëkiy Dios to, ni sinak nii chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios to. ³ ¿Penak nii xseel chanoo kizh wiñ nii no lo xcombañeroo aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? ⁴ ¿Xa nanoo këëboo lo xcombañeroo: “Kwlës dyon kwinn kizh wiñ nii no lool”, aan xkwiidyoo yag ngol nii no lool? ⁵ ¡Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii no lool tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo xcombañeroo.

⁶ Kluuydy to xtiits Dios lo meñ nii chaklasty kono, por toontlaa klëë meñ go aan kxiix meñ go lëë do sinak chuuñtsyey mëkw. Ni jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy Dios lo do cholsye lo meñ, por toontlaa subniy meño sinak xsubniy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu

(Lc. 11:9-13 ; 6:31)

⁷ Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. ⁸ Por kchë meñ nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni kchë meñ nii jkëëptyux chu yu lëew kyalyo.

⁹ ¿Pe no tu do dyon kyax ktee tu kyo lo xiñ tsiñee kñab xiñ do tu kyaxtily? ¹⁰ ¿Pe no gaa tu do kyax ktee tu mëel lo xiñ do tsiñee kñab xiñ do tu mël lo do? ¹¹ Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëedyxe Tat Tios nii sob kpaaxyaan tsigo kteejty cos buen lo meñ nii kñabo?

¹² 'Kol kan meñ sinak nii chakladzy to kan meñ do. Por singo kë leñ kitsy nii pkëë Moisés ni kchësy profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy

(Lc. 13:24)

¹³ 'Kol sëëb nëz laa kë puert nii nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ nëz ko. ¹⁴ Per xisy meñ xsyëëb chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ kyalmbañ nii nitylody, porñee tir ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Kol kap cuent kchë lo xaa wnee xuuy nii chakladzy kluuy xtiits Dios. Porque xpig xaa lo do sinak tu mëkwxiily, per lëë leñ styoo xaa go nak xaa sinak tu mëëtsy. ¹⁶ Schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë cos nii chuuñtsyey xaa, por xkyëdy uv lo yakitsy ni yegw lo yakitsy looñ. ¹⁷ Ni nan gaa to nii deelñee buen tu yag nonsyke nex buen xkyë low, per deelñee buendyo nonsyke nex byodz xkyë low. ¹⁸ Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni xkyëdy nex buen lo yag nii buendy. ¹⁹ Kchësy yag nii xkyëdy nex buen lo lëëw chug aan lëëw tsek. ²⁰ Singo gak kchë xaa wnee xuuy schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Lëdy kchë meñ nii xñee lon nii naa nak xaa nii xñabey sëëb laañee xñabey Tat Tios, sink xaktyee meñ nii nli xsoob xtiits Tat Tios sëëb. ²² Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ndaly meñ kë lon: "Xsoob noo xtiitsoo. Con xtiitspeyoo blii noo kyalbini mal, ni con xtiitspeyoo beeñtsyey noo kyalntson." ²³ Per lëen këp lo meñ go: "Nandyaa cho do. Kol kpichee nu, por ngoptol do."

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa nguey

(Lc. 6:47-49 ; Mr. 1:22)

²⁴ 'Kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyeyo nak sinak tu xaa nyaani nii psaa lidzy lady kyo. ²⁵ Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, pe kokty lidzy xaa porñee lady kyo sobo. ²⁶ Per lëë kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak sinak tu xaa nguey nii psaa lidzy lo yuzh. ²⁷ Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, lëë lidzy xaa byablyu, iaan kaazhkaa kwnitylow!

²⁸ Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, ²⁹ porñee kwnee xaa sinak tu xaa xñabey, kwneedy xaa sinak xñee chol mastre ley.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyakñë

(Mr. 1:40-45 ; Lc. 5:12-16)

8 ¹ Tsiñee lëe Jesús bikche kiy, ndaly meñ kunal xaa. ² Kok xtsedyak byety Jesús kiy tsiñee lëe tu xaa xsyakñë nii xyodz lady biid ksoxib lo xaa chëb:

—Xey, pe nëedyoo beëñ kyak naa.

³ Tsigo lëe Jesús pxob ña kik xaa chëb:

—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Aan wor go kazh lëe xaa nii xyodz lady ko byak. ⁴ Per lëe Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këëbtyoo xa byakoo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kan kchë meñ nii lëel byak.

Lëe Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma

(Lc. 7:1-10)

⁵ Lëe Jesús kwsëëb lik leñ kyedzy Capernaum tsiñee lëe tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma kunee lo xaa ⁶ chëb:

—Xey, lëe xmosaa xsyakñë. Lëe xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë xaa yoob.

⁷ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.

⁸ Tsigo lëe xaa xñabey go chëb:

—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa aan lëe xaa kyak. ⁹ Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëe naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

¹⁰ Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëe xaa chëb lo meñ nii sinal:

—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa xñabey re. ¹¹ Ni lëen kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëe Dios kñabey. ¹² Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.

¹³ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—Byey liidzyoo. Lëe nii bniladzyoo tyub styool kak.

Aan wor go kazh lëe xmos xaa xñabey go byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre

(Mr. 1:29-31 ; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëë xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëë. ¹⁵ Lëë Jesús kwseñ ña me, aan lëë xlyëë pchoo. Tsigo lëë me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë

(Mr. 1:32-34 ; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëë kchë kyalbini mal go pchoo ni lëë kchë meñ xsyakñë byak. ¹⁷ Lëë Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëë xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

¹⁹ Aan lëë tu maestre ley big chëb lo xaa:

—Maestre, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.

²⁰ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguñ pchoos, per lëë naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.

²¹ Loxsye ngo lëë tu xpëedscuel xaa chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.

²² Lëë Jesús chëb:

—Tënal naa. Lëë meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëë Jesús xkwëës me

(Mr. 4:35-41 ; Lc. 8:22-25)

²³ Lëë Jesús kwyo barkw ksa xpëedscuel. ²⁴ Lëë xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëë tu me dox bislo xchoo aan lëë barkw byaktsë nis. Per lëë Jesús nixyesy. ²⁵ Lëë xpëedscuel xaa beeñ kna xaa chëb:

—iPteelaa lëë noo, por lëë barkw nonity leñ nis!

²⁶ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan loxsye chëb xaa singo lëë xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak. ²⁷ Kchësy xpëedscuel xaa psee xñee:

—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëe Jesús xkwii kyalbini mal

(Mr. 5:1-20 ; Lc. 8:26-39)

²⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ xtañ meñ Gadara nii nche stublad chu nistoo, lëe chop xaa nii no kyalbini mal leñ styoo pchoo leñ paa aan lëe xaa big lo Jesús. Ntseeb chak xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz ko. ²⁹ Aan lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa lo Jesús:

—Jkaaldyoo lëe noo, Jesús. Ndon noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëed ksaksil lëe noo? Karty ktsiñ xtsee noo.

³⁰ Aan kex siko ncheyaw tubtsoon ngutsy. ³¹ Lëe kyalbini mal go chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëe noo, bneetsy tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii nche ske.

³² Lëe Jesús chëb:

—Kol sëëb.

Tsigo lëe kyalbini mal go pchoo chop leñ styoo xaa go, aan lëew kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis aan lëe ma kuty.

³³ Lëe xaa nii nche nap ngutsy ko kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ xaa, lëe xaa bitiits lo meñ xa ptsyool xaa nii no kyalbini mal leñ styoo.

³⁴ Aan lëe meñ kyedzy kwey laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa: “Beeñ favor, bi nu.”

Lëe Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo

(Mr. 2:1-12 ; Lc. 5:17-26)

9 ¹ Loxsye ngo lëe Jesús kwyo barkw aan lëe xaa ptsiñ laañee nche kxyedzy xaa. ² Siko lëe meñ ptsiñni tu xaa xsyakñë nii kë yag. Tyub lady xaa kutoo. Tsiñee kon Jesús nii xniladzy xaa nii ptsiñni xaa nii lëesy Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë, lëe Jesús chëb lo xaa xsyakñë:

—Ndaan kwloo styool. Lëe kchë xtoloobily.

³ Tsigo nladzy bla maestre ley nii nche siko: “Falt no ko xaa gue lo Dios.” ⁴ Per como xyeñ Jesús pe cos xsya styoo xaa, lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xsya tol do? ⁵ Schilo këpaa lo meñ xsyakñë: “Lëe kchësy xtoloobily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? ⁶ Lëen kluy lo do gaanoo nii lëe mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa nii nëtoo go:

—Kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

⁷ Tsigo lëe xaa nëtoo go kuxche aan lëe xaa sey lidzy xaa. ⁸ Tsiñee lox kon meñ nii beeñtsyey Jesús, lëe meñ psee, ni lëe meñ ptee skizh porñee kon meñ nii lëe Dios ptee kyalwnabey lo tu xaa lo kislyu re.

Lëe Jesús xkwetsy Mateo

(Mr. 2:13-17 ; Lc. 5:27-32)

⁹ Tsiñee lëe Jesús bi siko, lëe xaa kon nii lëe tu xaa nii lë Mateo sob laañee chikni meñ tumi nii kyey lo xtisy nii sob Roma. Lëe xaa chëb lo Mateo:

—Tënal naa.

Lëe Mateo kuso aan lëe xaa sinal Jesús.

¹⁰ Aan lëetyee lëe Jesús sobyaw lidzy Mateo, lëe bla xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni lëe bla xaa ngoptol ptsiñ, aan lëe xaa kwsob kwi Jesús ni kwi xpëedscuel Jesús lo mezh. ¹¹ Tsiñee lëe xaa fariseo kono, lëe xaa kwnabtiits lo xpëedscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Pe mod nak nii chawni xmaestre to xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni penak nii chawni xaa kchë meñ ngoptol gue?

¹² Lëe Jesús biño aan lëe xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. ¹³ Kol kyey aan kol kseedy xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo meñ xcombañer, chaklastyaa nii kiidlookon meñ cos lon.” Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëen syely kyub meñ ngoptol.

Lëe meñ xñabtiits lo Jesús

(Mr. 2:18-22 ; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Lëe xpëedscuel Juan Bautist big lo Jesús, aan lëe xaa chëb:

—Kety kety xtyaawdy noo par kuuñ ksak noo Dios ksa noo xaa fariseo. Lëe xpëedscueeloo, ¿penak nii xsaandy xaa wagw par kuuñ ksak xaa Dios?

¹⁵ Tsiño lëe Jesús chëb:

—¿Pe lika nayak tso kyalnë meñ nii chi tu kyalwtsiilña deelñee bii nche meñ nii ptsiilña? Per sitsiñ wor gon nii lëe meñ nii ptsiilña kchoo, tsiigolye nagon schilo tso kyalnë meñ ni ksaan meñ wagw.

¹⁶ Ni tu cho xkëetëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub, porque tsi lëew tsadx, lëe ladx kub kpe aan lëew lox kchos ladx yoox, aan lëe laa nchos ko kak nroobre. ¹⁷ Ni ni tu cho xkyëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, porque ntseeb kchoso, aan xiñ nip ni nitylo kyeg. Por ngo no nii ktyëe nip kub leñ kyeg kub, parñee nikle nipo nikle gaa kyego pe kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús

(Mr. 5:21-43 ; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Lëe Jesús nonee lo meñ, tsiñee lëe tu xaa xñabey ptsiñ. Lëe xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Lëe xiñtsyaapaa kuty, per deel sëel kyo no lidzyaa kxoboo ñal lady me, spañ me.

¹⁹ Lëe Jesús kunal ksa xpëedscuel. ²⁰ Aan lady kchë meñ nii nche siko no tu kwnaa xsyaknä. Kokle tsiipchop iz nii xchoo me cheñ. Lëe me big nëz xitsy Jesús aan lëe me kwseñ skiñ xab xaa. ²¹ Nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëen kyak.” ²² Per lëe Jesús byoogw buy lo kwnaa go aan lëe xaa chëb:

—Ndaan, xiñ, kwloo styool. Por lëel byak porñee bniladzyoo nii schilo kuuñ kyakaa lii.

Aan wor go kazh lëe me byak.

²³ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa xñabey go, kon xaa nii lëe musyk tse nche mbës par ktsiñ wkeetsy, ni lëe meñ no wiiñ ni ncheyuptsyë.

²⁴ Lëe xaa chëb:

—Kol kchoo nu. Por kujty me, sink lëe me nixyesy.

Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús, ²⁵ per loxsye kwlii xaa meñ yu, lëe xaa kwseñ ña mëed kwnaa go, aan lëe gaa me kuxche. ²⁶ Aan tyub nëz tañ go koknan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak chop meñ nii xñady lo

²⁷ Tsiñee lëe Jesús bi siko, lëe chop xaa nii xñady lo sinal xitsy xaa, xñee:

—iLii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëe noo!

²⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy, lëe chop xaa nii xñady lo big lo Jesús aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe xniladzy to nii suuñ kyakaa to?

Lëe chop xaa nii xñady lo chëb:

—Xniladzy noo nii suuñ kyakoo lëe noo.

²⁹ Tsigoo lëe Jesús kwseñ lo chop xaa nii chandy ko aan lëe xaa chëb:

—Lëe do kyak porñee bniladzy to nii suuñ kyakaa to.

³⁰ Lëe chop lo xaa go byak. Per lëe Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këbty to xa byak to.

³¹ Per xaktyee kwleb xaa pchoo xaa siko. Lëe xaa bislo bitiits xaa nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu ngop

³² Lëe chop xaa nii byak nonsy lik sey, tsiñee lëe meñ ptsiñni tu ngop nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. ³³ Lëe Jesús kwlii kyalbini mal go, aan lëe ngop ko bislo kwnee. Kchësy meñ psee kono aan lëe meñ bislo xñee:

—Karty kaa nagon tyon no nii kuuñtsyey tu meñ ngue leñ kyedzy Israel.

³⁴ Per lëe xaa fariseo bislo kwnee nii misme xaatox nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

³⁵ Kchë kyedzy nii kutedy Jesús bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ leñ ktoo, ni beeñ kyak xaa meñ xsyakñe. ³⁶ Pkëstyoo xaa meñ porñee kon xaa nii mban nche kteenë meñ sinak nii xkwë mëkwxiily tsiñee kindy cho tsikap ma. ³⁷ Aan lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Nak kchë meñ re sinak tsiñee lëe kwlaap mer kisle aan kindy ndaly mos. ³⁸ Kol nab lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kiid kluuy xtiits xaa lo meñ.

Lëe Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëedscuel

(Mr. 3:13-19 ; Lc. 6:12-16)

10 ¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel, aan lëe xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ, ni kuuñ kyak xaa meñ xsyakñe.

² Lëe ksa lë xapostle xaa nche kë nu: Simoñ, xaa nii kwloolë gak xaa Pedre, ni Ndresy betsy Pedre, ni Jacob ni betsy xaa nii lë Juan (Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa), ³ ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni Mateo (Lëe Mateo kok xaa nii ptop tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo, ⁴ ni Simoñ nii kwyo lady tub tiy xaa nii pcholë Cananista ni Judas Iscariote (Lëe Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

Lëe Jesús xaal xpëedscuel chikluuy xtiits Dios

(Mr. 6:7-13 ; Lc. 9:1-6)

⁵ Lëe Jesús pxaal ksa tsiipchop xpëedscuel, per lëe xaa chëb kazh lo xaa:

—Tsidy to tañ nii no meñ sit, ni sëebty to leñ xkyedzy meñ Samaria.

⁶ Sink kol tsi lo meñ Israel nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno tañ. ⁷ Kol tsi aan kol këb nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey. ⁸ Kol kuñ kyak meñ xsyakñe, ni kol kuñ kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak kchë meñ nii xyodz lady, ni kol kwii kyalbini mal leñ styoo meñ. Singosy kwaa do kyalwnabey parñee kuuñtsyey do kchë cos re. Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.

⁹ Koydy to tumi, ¹⁰ ni koydy to bols nii jkiiñ lo do nëz. Ni koydy to ladx par ktsyëe xab to ni koydy to kyalkidy par ktsyëe lab to, ni koydy to yag nii ksoxka do. Pe tsinidy kik to nii dyon pe kaw do, por kchë xaa nii xkyë tsiñ nonguial nii kyaan meñ xaa.

¹¹ Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy wiñ o tu kyedzy ngol gaa, kol kyub tu xaa nii knee lidzy kwës to aan siko kol kwës axte nii kpi do kyedzy ko.

¹² Ni tsiñee gaa sëeb to tu leñ yu, kol jkëeptyux kchësy meñ nii no leñ yu go. ¹³ Deelñee skëetyag meñ nii no leñ yu go nii kluuy do, kol nab nii

kakni Dios meñ go, per deelñee jkëëtyagty meñ gow kaknidy Dios meñ go. ¹⁴ Per deelñee kneesty meñ lidzy kwës to ni kaklasty meñ kon nii xluuy do, kol kchoo yu go o kyedzy go gaa, aan kol kwib yuti nii xña niy do. ¹⁵ Por nli xñen nii tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, ntseebre kyalnë nii tedy meñ go que kyalnë nii tedy meñ Sodoma ni meñ Gomorra.

Kyalnë

¹⁶ 'Lëen kxal lëë do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiily. Per nsiñ kol kak sinak nsiñ mëël, ni kol kak ndoo sinak tu palom. ¹⁷ Ligier kol kak, por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do leñ ktoo. ¹⁸ Ni axte lo xtisy ni lo rey tsikso meñ do por naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo meñ xñabey ni lo meñ sit. ¹⁹ Per tsiñee lëë do ktsiñ lo xaa xñabey pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa to, por tsiñee tsitsib kñee do, lëë Dios ksyaaab leñ kik to pe cos kñee do. ²⁰ Ni kchëë gaa tiits nii kchoo chuw do, lëdy xtiits tow, sink xtiits xkyalbini Tat Tioso.

²¹ 'Ni so gaa tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ, ni so tse nii lëë xaa wiñ kakniladzy pxosy aan lëë xaa kñabey kety xaa. ²² Kchësy meñ klëë lo do, porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee xekw to te do kchë lo kyalnë go stelaa do. ²³ Tsiñee ktilyni meñ do tu kyedzy, kol kxooñ, kol tsi stu kyedzy. Porque xsobaa nii karty ksa kyedzy nii nche Israel no tedy to tsi lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub.

²⁴ 'Mastre non maestre lo mëëdscuel ni mastre non patrón lo mos. ²⁵ No nii tsoxko mëëdscuel kak sinak maestre, ni no nii tsoxko mos kak sinak xpatrón. Deelñee xñee meñ nii xaatox nakni xpixwan yu, ¿pe toodyxe ntseebre nii kñee meñ lo meñ lidzy xpixwan yu?

Cho no nii ktsyeb meñ

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Ktsyebty to meñ, por nody tu cos nguëetsy nii kchukëdy, ni nody tu cos tsilaan nii kak ndoondy. ²⁷ Kchësy nii chutiitsaa lo do lo nguëy kol kutiitso xña lo ngbidz. Ni kchësy kaa nii xñe tsilaanaa lo do kol tsëp kik yu aan nguiedzy kol neew. ²⁸ Ktsyebty to meñ nii chuty, por chilody kuty meñ go xkyalmbañ do. Kol ktsyeb xaa nii schilo kuty xkyalmbañ do ni schilo kxaal lëë do linfiern.

²⁹ '¿Pe karty kaa nayak kan do nii xtyo chop mguiñ wiñ con bla pes? Per ni tu ma chejty deelñee xteejty Tat Tios tiits. ³⁰ Aan lëë lëë do axte kits kik to ngab lo Tat Tios. ³¹ Ktsyebty to, por mastre non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús

(Lc. 12:8-9)

³² 'Kchësy meñ nii xchoo xfavoraa lo kislyu re, schon xfavor meñ go tsiñee lëe meñ go klyañ lo Tat Tios. ³³ Per lëe meñ nii kchoody xfavoraa lo kislyu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo Tat Tios.

Lëe Jesús chuñ meñ chop tiy

(Lc. 12:51-53 ; 14:26-27)

³⁴ 'Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëen syelyni tily. ³⁵ Lëen syely parñee ktilyni mëedpkiy pxosy, ni ktilyni mëed kwnaa xña, ni ktilyni nkwxizh xñaatsaap. ³⁶ Misme kchë meñ lidzy meñ ktily.

³⁷ 'Kchë meñ nii xkëstyoo pxosy ni xñaan aan xkëstyoody naa nongualdy kak meñ go xpëedscuelaa, ni meñ nii xkëstyoo xiñgan o xiñtsyaap kaa aan xkëstyoody naa nongualdy kak xpëedscuelaa. ³⁸ Ni deelñee chaklasty meñ te kyalnë ni kiidnaldy meñ naa, nongualdy kak meñ xpëedscuelaa. ³⁹ Kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ porñee xnildzy xaa xtitsaa.

Nii jkaa meñ nii xsoob xtiits Dios

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Kchë meñ nii chantsi lëe do, chantsi naa. Ni kchësy meñ nii chantsi naa, chantsi Tat Tios nii pxaal naa. ⁴¹ Kchë meñ nii chantsi tu profet nii pxaal Dios jkaa nii ktee Dios lo profet ko. Ni kchë meñ nii chantsi tu xaa buen jkaa nii ktee Dios lo xaa buen go. ⁴² Kchë meñ nii ktee tub xig nis yag ki xaa nii no xladaa, lëe Dios ktikche xkyalnsaak meñ go.

Lëe xpëedscuel Juan chinabtiits lo Jesús

(Lc. 7:18-35)

11 ¹ Tsiñee lëe Jesús lox beñ kseedy xpëedscuel, lëe xaa sikluuy xtiits Dios lo meñ nii no tañ go.

² Lëetyee gaa leñ tse go lëe Juan Bautist no skiib tsiñee biñ xaa kchë nii noyuuñtsyey Jesús. Lëe xaa pxaal bla xpëedscuel xaa ³ kunabtiits dyon pe lëe Jesús nak xaa nii kxaal Dios ote no nii yak bii kyëmbës xaa xaa nii kxaal Dios.

⁴ Lëe Jesús chëb lo xpëedscuel Juan:

—Kol kyey aan kol kutiits lo Juan kchësy nii chan do ni chon do. ⁵ Kol këb nii lëe meñ nii xñady lo chan, ni lëe meñ nii xsyëdy xsyë, ni lëe meñ nii xyodz lady xyak, ni lëe meñ nii xkwaat chon, ni lëe meñ kuty xpañ, ni lëe kchë meñ mban nii ni tu pe chapy xkëetyag xtiits Dios. ⁶ Ni kol këb nii dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

⁷ Tsiñee lëe xpëedscuel Juan Bautist bi, lëe Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii nëz re nëz rek xni me? ⁸ Deelñee kukuydy to kizh nii xni me, ¿pe cos kukuy do? Ote ¿kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy rey ncheno kchë xaa nii nakw ladx non. ⁹ Kol në dyon pe cos kukuy do. Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. ¹⁰ Lëe Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:

Lëen kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

¹¹ 'Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak Juan Bautist, per lëe laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.

¹² 'Destye nii biid Juan Bautist axte nina, lëe laa xñabey Dios chak tily, aan lëe meñ ntseeb chakladzy knitylow. ¹³ Lëe kchë profet ni lëe xley Moisés bluuy xtiits Dios lo meñ worñee karty kiid Juan. ¹⁴ Ni toon pe sniladzy kaa to nii lëe Juan nak profet Elías nii no kiid. ¹⁵ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag.

¹⁶ '¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp? Nak meñ nii no natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa: ¹⁷ "Ptsyool noo flaut aan byëedy to, ni ptsyool noo ti nii së mban aan biiñdyak to." ¹⁸ Na nii lëe Juan biid, xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee tawdy xaa ni kowdy xaa wiñ. ¹⁹ Lëe na nii lëe mguiy nii pxaal Dios chaw ni chi wiñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëe xaa chi lidzy meñ ngoptol ni lidzy meñ nii xtop tumi par kyey Roma. Per por kchë nii chuuñsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Lëe Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii no kchë kyedzy laañee beeñsyey xaa kyalntson, porñee ptikchedy meñ go styoo lo Dios. Chëb xaa:

²¹ —¡Chooksye lëe doy meñ Corazín ni chooksye lëe do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye pchoop meñ go xkiti lo kik parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. ²² Por ngo, tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. ²³ Lëe lii nii nol leñ kyedzy Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak nii sle Dios lool? Kledy xaa gon, sink lëe xaa kxaal lii linfiern. Porque deelñee nyak kchë kyalntson nii konoo leñ kyedzy Sodoma, bii

ndyon no kyedzy ko natiemp. ²⁴ Por ngo, tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ nii no kyedzy Sodoma.

Lëe Jesús ktee laa kxiladzy meñ

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tat Tios, lii xñabey kpaas ni lii xñabey kislyu. Skizhoo porñee kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy nii nak sinak mëed wiñ. ²⁶ Styool, Tat Tios, kwlañ nii singo kuuñtsyeyoo ni lëew beeñtsyey gaal.

²⁷ Ni lëe Jesús chëb lo meñ:

—Lëe Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios, xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa.

²⁸ Kol të lon kchësy to siñee xtsag to kë do tsiñ ni kchësy to siñee noy do yow. Naa knetsy laañee kxiladzy to. ²⁹ Kol ksoob xtitsaa. Kol kuy gaanoo nii chaapaa paciensy ni nguudzy styoon tsiin ktsyol laa kxiladzy to. ³⁰ Por ngandy ksoob to xtitsaa ni ndalydy nii kuuñtsyey do.

Lëe xpëedscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mr. 2:23-28 ; Lc. 6:1-5)

12 ¹ Lëe Jesús sitedy lo tu kwaakon tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ, tsiñee lëe xpëedscuel xaa kwlaañ aan lëe xaa bislo xchoow xaa xobxtily parñee kaw xaaw. ² Lëe meñ fariseo kon nii noyuuñtsyey xpëedscuel Jesús, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, lëe xpëedscueeloo noyuuñtsyey nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? ⁴ Kwsëeb xaa leñ lidzy Dios aan taw xaa kyaxtily nii xaktyee pxosy nonguial kaw ni ptee xaa nii taw xaa nii ksa xaa si. ⁵ ¿Ni pe karty kaa klab to xley Moisés laañee xñee nii lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ lidzy Dios nikxe xilasty xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiñ? ⁶ Per lëen xñe lo do nore nii mastre non lo lidzy Dios. ⁷ Por xyeñaa nii karty kyeñ do xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo do xcombañer do, chaklastyaa nii ksakon do ma.” Deelñee nyeñ do tiits ko, nguëëkiydy to meñ nii nody xtol. ⁸ Per kol kaknan nii lëe nguuiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

Tu xaa nii mbañdy ña

(Mr. 3:1-6 ; Lc. 6:6-11)

⁹ Lëe Jesús bi siko aan lëe xaa kwsëeb leñ ktoo nii sob leñ kyedzy ko.

¹⁰ Lëe tu xaa xsyakné nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go, aan como wi bla meñ nii chakladzy jkëekiyy Jesús nche siko, lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe nonguial dyon kak meñ xsyakné rmedy tse nii xiladzy no lo tsiin?

¹¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelnee chap to tu mëkwxiiily aan xyab ma leñ tu kyeech nxity tse nii xiladzy meñ lo tsiin, ¿pe xkwiidy to ma nayak? ¹² ¡Ni mastre gaa non tu meñ lo mëkwxiiily! Por ngo lëen xñe nii schilo kuñ ñe kyalbuen tse nii xiladzy meñ lo tsiin.

¹³ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa xsyakné go:

—Biskaa ñal.

Lëe xaa go biskaa ña, aan lëew byaktsey. ¹⁴ Tsiinee lëe xaa fariseo pchoo ktoo, lëe xaa bislo bitiits xaa dyon xa kuty xaa Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiin Dios

¹⁵ Tsiinee lëe Jesús byeño, lëe xaa bi siko. Aan ndaly meñ sinal xaa ni ndaly gaa meñ xsyakné beñ kyak xaa, ¹⁶ ni chëb xaa lo kchë meñ nii beñ kyak xaa nii kutiisty meñ cho nak xaa. ¹⁷ Singo beeñsyey Jesús parnee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiinee chëb xaa:

¹⁸ Lëe xaa re kwlen parnee kuñ xaa xtsiinaa.

Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.

Lëen kte xkyalbinin lo xaa,

parnee tsikëb xaa lo meñ sit nii lëen kuñ kyalxtisy.

¹⁹ Ktilynidy xaa meñ, ni kuptsyëdy xaa,

parnee kondy meñ nii xtyenëz tsiy xaa.

²⁰ Ni ksaksidy xaa meñ mban nii nak sinak yag nii merle ketsy

ni këntseeby xaa lo meñ nii nak sinak bini ntsool nii no nëz kyuuy, sink lëe xaa kuñ kyalxtisy.

²¹ Ni lëesy xaa ksaladzy meñ nii ncheno lo kislyu.

Lëe meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mr. 3:19-30 ; Lc. 11:14-23 ; 12:10)

²² Lëe meñ kuni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Xñady lo xaa ni ngop xaa, per lëe Jesús beñ kyak xaa. ²³ Kchësy meñ nii kon nii beeñsyey Jesús psee chëb:

—¿Pe lëdy kaa lo xtiyy rey David sëed xaa gue?

²⁴ Tsiinee lëe xaa fariseo biñ nii nchenee meñ, lëe xaa chëb:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo xaa gue parnee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

²⁵ Per como nan Jesús pe cos xsya styoo xaa fariseo, lëe xaa chëb:
 —Ni tu kyedzy nii nak chop tiy gon chilody ktiy. Lëew xnitylo.
 Singo gak kaa meñ wldzy nii nak chop tiy chilody ktiy meñ go.
²⁶ Nikle gaa kchë kyalbini mal nii xsoob xtiits xaatox, deelñee ktilyo
 kchë xcombañero, sikootyee lëe xkyalwnabey xaatox kyal. ²⁷ Deelñee lëe
 Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchë kyalbini mal, xneetsy tiitspey lon
 parñee kwin kyalbini mal leñ styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii
 nak ksa do tsigo parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ? Sikokesy
 nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. ²⁸ Lëe xKyalbini Dios xnee tiitspey
 lon parñee kwin kyalbini mal, ni lëe wor gaa kutsiñ nii lëe Dios kñabey.
²⁹ ¿Xa lëe nii kwan meñ cos nii no lidzy tu xaa ntseeb na dyon deelñee
 kxituu kazhty meñ xaa?
³⁰ Kchë xaa nii nody xfavoraa chiidnidy xaa meñ lon, sink lëe xaa
 xsëebtañ meñ porñee xlëe xaa lon.
³¹ Nli xñen nii stsily Dios xtol meñ ni kchë tiits yox nii kñee meñ, per
 ktsildy xaa xtol meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson. ³² Ni stsily Dios xtol
 meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal xaa, per lëe meñ nii ko falt lo Kyalbini
 Ntson, tsitsiñdy tse nii ktsily Dios xtol meñ go.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low

(Lc. 6:43-45)

³³ Deelñee xtyoontsi yag, buen nex nii xkyë low. Deelñee
 xtyoontsidyo, buendy nex nii xkyë low. Singo gak kaa lëe do. ³⁴ iNak to
 sinak mëel! Chilody kñee do tiits buen por mal do. Ni nan gaa to nii tiits
 nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ. ³⁵ Buen së lo xtiits meñ nii buen
 no styoo. Buendy së lo xtiits meñ nii no cos mal leñ styoo. ³⁶ Ni lëen xñe
 kaazhkaa nii lëe do ktee cuent lo Dios por kchë tiits yox nii kchoo chuw
 do tse nii lëe xaa kuñ kyalxtisy. ³⁷ Porque misme tiits nii kchoo chuw do
 ksoli lëe do o kchon gaa lëe do.

Lëe meñ chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Loxsye ngo lëe bla xaa fariseo ni lëe bla maestre ley chëb lo Jesús:
 —Maestre, beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo parñee
 kniladzy noo nii Dios nakni lii.
³⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:
 —Lëe meñ mal re me chakladzy kan tu kyalntson, aan xsoobty meñ re
 xtiits Dios, per ni stu kyalntson katre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii
 ptsyool profet Jonás. ⁴⁰ Porque sinak nii kwyo gak Jonás leñ mël lo
 nistoo tson kpidz tson kyool, singo gak tso mguiy nii pxaal Dios leñ lyu
 tson kpidz ni tson kyool. ⁴¹ Tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy lëe meñ Nínive
 jkëeki meñ nii no natiemp, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios
 worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, porque mastre precisy nii

xluyaa lo do que nii kwnee Jonás. ⁴² Ni skëëkiy kwnaa nii kok rey kyedzy Sabá meñ nii no natiemp tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey Salomón, ni mastre gaa precisy nii xñen lo do lo kchë xkylchak Salomón.

Kyalbini mal nii xpikche

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Tsiñee lëë tu kyalbini mal xchoo leñ styoo tu meñ, lëëw xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Aan deelñee xtsyoldy pa kwëso, lëëw xñee: ⁴⁴ “Lëën kpikche kyan laañee pchon.” Tsiñee lëë kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëë leñ styoo meñ nii pchow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwixkwaa. ⁴⁵ Tsigo lëëw chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëëw xsyëëb leñ kik meñ go ksaw, aan mastre mban xtye meñ go. Singo gak nagon ktsyool kchësy meñ mal nii no natiemp.

Xñaa Jesús ni betsy xaa

(Mr. 3:31-35 ; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Lëë Jesús bii nonee lo meñ, tsiñee lëë xñaa xaa ni betsy xaa ptsiñ parñee kñee xaa lo Jesús. Aan como kwsëëbty xaa leñ yu, ⁴⁷ lëë meñ kuni tiits lo Jesús chëb:

—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley chakladzy kñee lool.

⁴⁸ Per lëë Jesús chëb lo meñ nii kuni tiits:

—¿Cho nak kaa tnan ni cho nak betsyaa?

⁴⁹ Loxsye ngo lëë Jesús bluuy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:

—Lëë xaa gue nak tnan ni nak betsyaa. ⁵⁰ Porque kchësy meñ nii xsoob xtiits Tat Tios nii sob kpaal nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

Xcuent ngon

(Mr. 4:1-9 ; Lc. 8:4-8)

13 ¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa pchoo leñ yu aan lëë xaa kusob chu nistoo. ² Tsiñee kon xaa nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa kwsob tu leñ barkw aan lëë meñ kwche chu nistoo.

³ Tsigo lëë xaa bislo beñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent, xñee xaa:

—Tu ngon name pchoo si kon. ⁴ Aan tsiñee lëë xaa bislo kon, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw kutaw mguñ. ⁵ No gaa laañee byabo lady kyo laañee neeldy lyu, aan blyëëdy lëëw pchukë lyu, porñee nxijty kwyow.

⁶ Per tsiñee lëë ngbidz kwlañ lëë ngbidz psaayo, aan como kindy luw lëëw pidzy. ⁷ Lëë stub lugar lëë xipni xaa byab lady yakitsy, aan tsiñee lëë yakitsy kwroob lëë yakitsy kwtiño. ⁸ Per lëë stub lugar lëë pni byab laañee neely lyu, aan ngui kok xkwaa xaa siko. No laañee ptop xaa tu kyoow lmud xob, no gaa laañee ptop xaa tsongalyo ni no laañee ptop xaa kalyptsii lmudo. ⁹ Deelñee chakladzy to kyeñ do, ikol jkëëtyag!

Lëe Jesús xñee penak nii chuuiñ kseedy xaa meñ con cuent

(Mr. 4:10-12 ; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Loxsye ngo lëe xpëedscuel Jesús big, aan lëe xaa kwnabtiits lo Jesús, chëb xaa:

—¿Penak nii nonsyke con cuent chuuiñ kseedyoo meñ?

¹¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëe Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per xluuydy xaaw lo meñ nii nche tublad. ¹² Por lëe Dios kuuñ kseedy meñ nii chak parñee mastre kak meñ go, per lëe meñ nii chakty, lëe Dios kuñ nii knityladzy meñ go axte kchë nii no kseedy meñ go. ¹³ Nonsyke con cuent chuuiñ ksedyaa meñ, porñee xña lo meñ aan chandy meñ, ni chon meñ per xyeñdy meñ. ¹⁴ Lëe meñ chuñ cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

Nikxe mastre kon do, per kyeñdy to,

nikxe mastre kuy do, per kandy to.

¹⁵ Por lëe styoo meñ lox pkyedzy.

Ntse tyag meñ, ni ndiib lo meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee kchilody kan meñ, ni kon meñ ni kyeñ meñ.

Ni lëe meñ ptsyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa xtol meñ.

¹⁶ Per dichos to, porñee xña lo do ni chon do. ¹⁷ Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly xaa buen kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw, ni ndaly xaa kokladzy nguëetyag nii xkëetyag to, per pkëetyagty xaaw.

Lëe Jesús xluuy xa nak xcuent ngon

(Mr. 4:13-20 ; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Lëe Jesús chëb:

—Lëen kniy lo do xa nak xcuent ngon. ¹⁹ Lëe meñ nii xkëetyag xtiits Dios nii xñee xa nak xkyalwnabey xaa aan xyeñdy xaaw nak sinak pni nii byab lo nëz. Xlyëedy lëe xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go.

²⁰ Lëe meñ nii gaa xle xkëetyag xtiits Dios nak sinak pni nii byab lady kyo. ²¹ Por sinusy xnildazy meñ go xtiits Dios, per tsiñee chan meñ go nii lëe kyalnë sëed, lëe styoo meñ go xchoso. ²² Lëe pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, per como xsyak meñ go nii mastre precisy toon pere kap meñ go lo kislyu, kchësy ngo nagon xkiñ xtiits Dios nii no leñ styoo meñ go aan xlaadyoo ksoob meñ go xtiits Dios. ²³ Lëe pni nii byab laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, ni xyeño, ni chuuiñsyeyo. No meñ go nak sinak laañee ptyop tu kyoow lmud xob, no gaa meñ nii nak sinak laañee ptyop tsongaly lmud xob, ni kalyptsii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobxtily

²⁴ Lëë Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:
 —Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii kon xobxtily lo xkwaa.
²⁵ Aan mentre lëë xaa nixyesy, lëë tu xaa nii xlëë lo xaa kukan stub clasy pni lo xkwaa xaa. ²⁶ Per tsiñee lëë xobxtily kwroob, ni lëëw pchukë to, lëë pni nii kondy xaa kok nyoo. ²⁷ Tsigo lëë mos kukëb lo xpixwan kwaa: “Xey, con nonsy xobxtily konoo, ¿pa pchoo kizh nii kwlañ lady xobxtily?” ²⁸ Lëë xpixwan kwaa chëb: “No cho tu xaa nii xlëë lon kukan kizh ko lady tu xobxtilyaa.” Lëë mos chëb: “¿Pe syo klaats noo kizh ko?” ²⁹ Per lëë xpixwan kwaa chëb: “Tsidy to, por toontlaa tsiñee klaats to kizh ko, klaats to wi xobxtily. ³⁰ Masy kol ksaan kroobo ksaw axte kal lo kwlaap. Tsigolye kxalaa mos tsiktop klo kizh ko ni këpaa kxituu xaaw por manoj parñee tseko. Loxsye ngo lëë xaa kotsey tu xobxtilyaa.”

Xcuent medzy martas

(Mr. 4:30-32 ; Lc. 13:18-19)

³¹ Lëë Jesús pso stu cuent re lo meñ, chëb xaa:
 —Nak laañee xñabey Dios sinak tu medzy martas nii xlyañ lo kwaa.
³² Lëë medzy martas nak tu medzy nii mastre wiich. Per tsiñee lëë yag ko xroob, axte mguin chiksaa xipchoos loo go.

Xcuent levadur

(Lc. 13:20-21)

³³ Pso gak xaa stu cuent re, chëb xaa:
 —Nak xkyalwnabey Dios sinak levadur nii xkots tu kwnaa tson lmud riñ tsiñee xkweek me kobyi.

Nonsyke con cuent beñ kseedy Jesús meñ

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nonsyke con cuent beñ kseedy Jesús meñ ³⁵ parñee kak cumplir nii kwnee tu profet tsiñee chëb xaa:
 Nonsyke con cuent kuuñ ksedyaa meñ.
 Lëen kluy cos nii karty kon meñ destye nii kwleek Dios kislyu.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon

³⁶ Tsiñee lëë meñ lox bi, lëë Jesús byo leñ yu, aan lëë xpëedscuel xaa chëb lo xaa:
 —Bluuy loo noo dyon xa nak xcuent kizh nii kwlañ lady xobxtily.
³⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:
 —Lëë mguiy nii pxaal Dios nak xaa nii chan xobxtily. ³⁸ Lo kislyu nak laañee chak kon. Lëë meñ nii xsoob xtiits Dios nak sinak xobxtily. Lëë meñ nii xsoob xtiits xaatox nak sinak pni nii kondy xpixwan kwaa.

³⁹ Lëe xaatox kon stub clasy pni. Lëe kwlaap nak si kak tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. Lëe angly kyë si xkyë xaa nii xkyë kwlaap tse go. ⁴⁰ Sinak nii xkyëktop meñ kizh nii pa xkiiñdy par tseko, singo ktop angly meñ nii ngab lo xaatox tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. ⁴¹ Lëe xangly mguiy nii pxaal Dios tsiktop kchë meñ nii chuñ xtol xcombañer, ni meñ nii xsaandy xtol. ⁴² Lëe angly ko kchësy meñ go leñ worne nii noyek. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go. ⁴³ Loxsye ngo lëe kchësy meñ nii xsoob xtiits Dios ksaani laañee xñabey Dios sinak nii xsaani ngbidz. Deelñee chakladzy to kyeñ do, ikol jkëetyag!

Xcuent cos non nii no lyu

⁴⁴ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xtsyol tu cos non nii no lyu. Aan xle xaa, lëew xkolyu xaa stub, ni lëe xaa xto kchësy nii chap xaa parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

⁴⁵ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xkyëkyub kyo non nii lëe perle. ⁴⁶ Aan tsiñee xtsyol xaa tu kyo nii nyazh non, lëe xaa chikto kchësy nii chap xaa aan lëew xsi xaa.

Xcuent kyex

⁴⁷ 'Nikle laañee xñabey Dios nako sinak tu kyex nii xyab lo nistoo aan xtopo kchë clasy mël. ⁴⁸ Tsiñee lëe kyex lox xyaktsë, lëe ngoosy mël xkwiiw tublad chu nis, aan lëe xaa xsyob xkwe xaa mël. Leñ tskwidy xko xaa ma nii xtyaaw. Lëe ma nii xtyaawdy xsëeb xaa. ⁴⁹ Singo gak kak tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. Lëe angly kwii meñ nii xsoobty xtiits Dios lady meñ nii xsoobo, ⁵⁰ aan lëe xaa ko meñ nii psoobty xtiits Dios lo ki nii noyek leñ worne. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

⁵¹ Lëe Jesús kwnabtiits lo xpëedscuel chëb:

—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen lo do?

—Xyeñ noow —kwëb xaa.

⁵² Tsiñee lëe Jesús chëb:

—Tsiñee xseedy maestre ley xa nak xkyalwnabey Dios, nak xaa sinak tu xaa nii xkwii cos kub ni cos yoox nii no leñ lidzy.

Lëe Jesús xyey xkyedzy

(Mr. 6:1-6 ; Lc. 4:16-30)

⁵³ Tsiñee lëe Jesús lox pso kchë cuent ko, lëe xaa bi siko, ⁵⁴ aan lëe xaa kwey xkyedzy xaa. Beeñ kseedy xaa meñ leñ ktoo aan psee meñ biñ xiwseedy xaa, xñee meñ:

—¿Pa pseedy xaa kchë cos ke ni pa pseedy xaa kuuñtsyey xaa kchë kyalntson gue? ⁵⁵ ¿Pe lëdy lëë xiñ carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xña xaa nayak nak Mariy, ni betsy xaa nak Jacob, José, Simoñ ni Judas? ⁵⁶ ¿Ni pe lëdy kaa nayak lady no no psyañ xaa? ¿Pa pseedy xaa kchë cos nii chuuñtsyey xaa?

⁵⁷ Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. Per lëë Jesús chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak profet, xsaldy meñ xaa.

⁵⁸ Beeñtsyeydy xaa ndaly kyalntson leñ xkyedzy xaa, porñee bnilasty meñ xtiits xaa.

Xkyalkuty Juan Bautist

(Mr. 6:14-29 ; Lc. 9:7-9)

14 ¹ Lëë Herodes nii xñabey tyub Galilea tiemp ko biñ kchë nii chuuñtsyey Jesús, ² aan lëë xaa chëb lo meñ nii xkyë tsiin lo xaa:

—Lëë Juan Bautist ngue pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.

³ Singo chëb Herodes porñee lëë xaa kwnabey kwyo Juan skiib ni lëë xaa kwnabey pxituu Juan con caden leñ skiib porsye Herodías, tsiil betsy xaa Felip. ⁴ Porñee chëb Juan lo xaa:

—Buendy nii tsol chopoo me.

⁵ Tsigo kokladzy Herodes nyuty Juan, per ptsyeb xaa meñ kyedzy porñee kchësy meñ bniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan. ⁶ Per tsiñee lëë Herodes ptsiil iz, lëë xiñtsyaap Herodías kukyëë laañee nche sob xaa ksa xaa meñ nii kwtsyetsy xaa, aan ptsiladzy Herodes xa byëë me. ⁷ Por ngo lëë Herodes pkon Dios lo me nii stee xaa nii kñabtyee me.

⁸ Lëë me kunabtiits lo xña me. Tsi lëë me bikche, chëb me lo Herodes:

—Pxob kik Juan Bautist leñ tu plat aan bneetsyo lon.

⁹ Mban ptee styoo rey Herodes, per como lëëw pchool chuw xaa ni lëëw biñ gaa kchësy meñ nii nche sob siko, ¹⁰ lëë xaa kwnabey chug kik Juan leñ skiib. ¹¹ Tsiñee lëë kik Juan lox kwchug, lëëw pxob xaa tu leñ plat, aan lëëw ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías, aan lëë me pteedyo lo xña me.

¹² Lëë xpëedscuel Juan kuklis Juan aan loxsye pkeetsy xaa Juan, lëë xaa kunitiits lo Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mr. 6:30-44 ; Lc. 9:10-17 ; Jn.6 :1-14)

¹³ Tsiñee lëë Jesús biño, lëë xaa kwyo tu leñ barkw, aan lëë xaa si laañee kindy meñ. Per lëë meñ byeño aan lëë meñ siniy tub lo kislyu.

¹⁴ Tsiñee lëë Jesús byety barkw, lëë xaa kon nii singootyee ndaly meñ

nche, aan lëe xaa pkëstyoo kchë meñ go ni lëe xaa beeñ kyak meñ xsyakñë. ¹⁵ Tsiñee lëe tse ptsye lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Lëe tse gon ptsye, aan ni tu kyedzy nchedy nu. Psonëz meñ parñee tsikyub meñ nii kaw.

¹⁶ Lëe Jesús chëb:

—Xkiĩndy nii kyey meñ. Lëe do kol ktee nii kaw meñ.

¹⁷ Lëe xpëedscuel xaa chëb:

—¿Per pe cos kyaan noo kchësy meñ gue? Xaktyee kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo.

¹⁸ Lëe Jesús chëb:

—Kol të niw nu dyon.

¹⁹ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ lo kizhyë. Loxsye ngo lëe xaa kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaap par ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye ptee xaa skizh lëe xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa parñee kiisy xpëedscuel xaaw lo meñ. ²⁰ Kchësy meñ byëly taw, aan tsiñee lëe wagw kwlox, ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy. ²¹ Xkaa meñ nii taw siik kaay mily xaapkiy aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ.

Lëe Jesús xsyë lo nis

(Mr. 6:45-52 ; Jn.6 :16-21)

²² Loxsye ngo lëe Jesús blëp xpëedscuel barkw parñee ktsiñ xaa stublad chu nistoo klo xaa mentre lëe Jesús bii no ksonëz meñ. ²³ Tsiñee lëe Jesús lox psonëz meñ, lëe xaa kwyëp kiy par kutiitsni xaa Dios. Lëe lyu lox pkyey aan lëe xaa bii so siko nonsy xaa. ²⁴ Lëe barkw nii no xpëedscuel xaa tse si grolyee nistoo, aan lëe nis xchëep barkw, porñee lëe me bislo xpi. ²⁵ Lëe wor tempran lëe Jesús ptsiñ laañee si barkw xsyë xaa lo nistoo. ²⁶ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús kon nii lëe tu meñ xsyë lo nis, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa kwchuptsyë nladzy xaa neñdy tu pesy chan xaa.

²⁷ Per lëe Jesús kwnee chëb:

—iKtsyebty to. Naaw!

²⁸ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Deel lii busy nak Jesús, blaa nii sën lo nis parñee kyelyaa axte laañee sol.

²⁹ Lëe Jesús chëb:

—Të.

Lëe Pedre byety barkw aan lëe xaa bislo xsyë xaa lo nis par ktsiñ xaa laañee so Jesús. ³⁰ Per tsiñee byeñ xaa nii lëe me xchëep xaa, lëe xaa ptsyeb. Ni tsi lëe nis bislo xpix kik xaa, lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—iPteelaa naa!

³¹ Lëe Jesús kuseñ ña xaa aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Penak nii bnilastyoo nii schilo sëel lo nis?
³² Tsiñee lëe xaa byo leñ barkw, lëe me kwlës. ³³ Aan lëe ksa
 xpëedscuel xaa nii no leñ barkw psoxib lo xaa chëb:
 —Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëe Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknä

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Lëe xaa kwtekë nistoo aan lëe xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret.
³⁵ Tsiñee lëe meñ kyedzy ko byuumbey Jesús, lëe xaa kunitiits kchë
 kyedzy nii nche kex siko, aan lëe meñ kuni xaa xsyaknä lo Jesús. ³⁶ Ni
 lëe meñ chëb lo Jesús nii klaa xaa señ meñ xsyaknä siquier skiñ xab xaa,
 aan kchë meñ xsyaknä nii kwseño byak.

Lëe Jesús xtilytiitsni xaa fariseo ni maestre ley

(Mr. 7:1-23)

15 ¹ Lëe bla xaa fariseo ni lëe bla maestre ley nii no Jerusalén
 kwey lo Jesús, aan lëe xaa chëb:

² —¿Penak chuuñtsyeydy xpëedscueeloo nii beeñtsyey pxusykoltoo no
 nii kawdy xaa deelñee tsadxty ña xaa sinak xñabey xley no?

³ Per lëe Jesús chëb:

—Kol në dyon nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par kuuñtsyey do
 nii no kik to. ⁴ Porque lëe Dios gon xñee: “Psal pxoosyoo ni xñaal.” Ni
 lëe gaa Dios xñee nii nongual kety kchë xaa nii ktsiibtee pxosy o
 ktsiibtee gaa xña. ⁵ Per lëe do xñee nii schilo këb tu xaa lo pxosy o lo
 xña gaa: “Chilody kuñaa to yudar, por lëen kwlookon kchësy nii
 chaapaa lo Dios.” ⁶ Ni lëe do xñee nii këbsye meñ tiits ko nodre nii kuñ
 meñ pxosy o xña gaa yudar. Aan singo mod lëe do xsaan nii xñabey
 Dios par kuuñtsyey do nii no kik to. ⁷ Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet
 Isaías worñee chëb xaa:

⁸ Tsiñee xñeesy meñ sootee nli nii xsal meñ naa,
 per sinidy kik meñ nii ksoob meñ xtitsaa.

⁹ Pe nandy chool meñ lay lon,
 porque xluuydy meñ xtitsaa, sink nii no kik meñ xluuy meñ.

¹⁰ Loxsye ngo lëe Jesús kwtsyetsy meñ aan lëe xaa chëb:

—Kol jkëetyag nii kñen lo do ni kol kyeño: ¹¹ Ni tu cos nii xtyaaw gon
 chuñdy xtol meñ, sink kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ chuñ xtol
 meñ.

¹² Lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe byeño gaa nii blëe xaa fariseo biñ nii kwneel?

¹³ Lëe Jesús chëb:

—Nak xaa fariseo sinak yag nii beeñ pnidy Tat Tios nii sob kpa, lëew
 klaats xaa si luw. ¹⁴ Kol ksaan xaa fariseo, por xñady lo xaa aan
 chakladzy xaa kluuy xaa nëz lo stu xaa nii xñadyak lo. Aan deelñee kob

tu xaa nii xñady lo ña stu xaa nii xñadyak lo chop xaa tsikyab leñ tu kyeech.

¹⁵ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—Kwnë loo noo dyon xa nak tiits nii chëëboo lo meñ.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe ni lëe do nayak xyeñdy nii kwnen? ¹⁷ ¿Nandy to nayak nii kchë nii chaw meñ, leñsyë meñ chitedyo aan xlyëedyak lëew xchoo? ¹⁸ Per lëe kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ gon, leñ styoo meñ xlyañ, aan chuño xtol meñ. ¹⁹ Porque leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuuñtsyey cos mal, leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuty, leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ tsoni tsiil xcombañer, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ jkëeti, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kotsyetsy. ²⁰ Kchësy cos re chuñ xtol meñ. Lëdy tol chuñ meñ tsiñee chaw meñ aan xkiibty meñ ña sinak xñabey xley pxusykoltoo meñ.

Lëe Jesús chuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa

(Mr. 7:24-30)

²¹ Siko pchoo Jesús, lëe xaa si nëz Tiro ni Sidón. ²² Aan lëe tu kwnaa Canaán nii no nëz tañ go big lo Jesús aan lëe me chëb:

—iXey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa! Lëe xiñtsyaapaa xsyaknë. No tu kyalbini mal leñ styoo me.

²³ Per psaldy Jesús me. Por ngo lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa:

—Kwnabtiits dyon pe cos chakladzy me, por xaktyee chuptyë me nal me xitsy no.

²⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lo meñ Israelsye nii këtañ si xkyëtañ mëkwxiily pxaal Dioosaa.

²⁵ Per lëe kwnaa go big lo Jesús aan lëe me psoxib chëb me:

—iXey, pkëstyoo naa!

²⁶ Lëe Jesús chëb lo me:

—Buendyo nii klan kyaxtily lo mëed par kteedy noo lo mëkw.

²⁷ Tsigo lëe me chëb:

—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop mëkw axte kchë plë nii xlaal xpixwan ma leñ mezh.

²⁸ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—Lëe xiñtsyaapoo kyak, por bniladzyoo nii syak me.

Aan wor go kazh lëe xiñtsyaap me byak.

Lëe Jesús chuñ kyak ndaly meñ xsyaknë

²⁹ Tsiñee lëe Jesús bi siko lëe xaa ptsiñ chu nistoo Galilea aan lëe xaa kusob tu kik kiy. ³⁰ Ndaly meñ kwey laañee sob xaa. Kuni meñ xaa nii xsyëdy ni xaa nii xñady lo, ni kuni meñ xaa nii mank niy, ni kuni meñ ngop, ni kuni meñ kchëlo xaa xsyaknë lo Jesús aan lëe Jesús beñ kyak kchë xaa xsyaknë go. ³¹ Psee meñ kon meñ nii lëe ngop xñee, ni lëe xaa

nii xñady lo chan, ni lëe xaa nii chilody së xsyë. Aan kchësy meñ ptee skizh lo xDios meñ Israel.

Lëe Jesús xyaan tap mily meñ

(Mr. 8:1-10)

³² Lëe Jesús kwtsyetsy xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Xkëstyoon kchë meñ gue, por natse chak tson kpidz nii nche meñ lon aan kindy pe kaw meñ. Aan deelnee ksonëzaa meñ singosy, ntseeb jkyey meñ nëz.

³³ Lëe xpëedscuel Jesús chëb:

—Per çpa kyoxii no nii kaw kchë meñ gue, con ni tu cho nody nu par ksyuuyo?

³⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do?

Aan lëe xaa chëb:

—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.

³⁵ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu.

³⁶ Aan lëe xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go ni mël go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew beëñ grol xaa, aan lëe xpëedscuel xaa kwtiisyo lo meñ. ³⁷ Kchësy meñ byëly taw aan tsiñee lëe wagw kwlox ptyop kadzy tskwidy kyaxtily byuy. ³⁸ Siik tap mily xaapkiy taw aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ. ³⁹ Loxsye psonëz Jesús meñ, lëe xaa byëp barkw aan lëe xaa si nëz Magadán.

Lëe meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy

nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson

(Mr. 8:11-13 ; Lc. 12:54-56)

16 ¹ Kwey xaa fariseo ni xaa saduceo lo Jesús nladzy xaa nguëeti xaa Jesús. Por ngo lëe xaa chëb:

—Beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin kniladzy noo nii Dios nakni lii.

² Per lëe Jesús chëb:

—Tsiñee xtsye tse name xñee do: “Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ kpaa.” ³ Lëe tsi xyaani lyu xñee do: “Lëe kyo kyab natse, por tir nixñë leñ kpaa ni no xkey.” Deelnee nan do xa chak leñ kpaa worñee kyabty kyo o worñee gaa kyabo, penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp. ⁴ Lëe meñ mal re chakladzy kan tu kyalntson aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per kandy meñ re ni stu kyalntson. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.

Loxsye ngo nche gak meñ, lëe Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo*(Mr. 8:14-21)*

⁵ Tsiñee lëe xpëedscuel xaa si stublad chu nistoo, bnityladzy xaa nyoy xaa kyaxtily. ⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kono gaa. Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo.

⁷ Tsigo lëe xpëedscuel xaa bislo xñee:

—Neñdy porñee nooydy no kyaxtily, ngo nii kwnee xaa singo.

⁸ Per lëe Jesús byeñ pe cos ncheyutiits xaa aan lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily ni penak nii xnilasty to nii naa kyan lëe do? ⁹ ¿Pe byeñdy to nawen ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kaay kyaxtily lo kaay mily meñ, aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹⁰ ¿Ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹¹ ¿Penak nii byeñdy to nii lëdy kyaxtily nii xtyaaw psetyaa lo do worñee niyaa: “Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo”?

¹² Tsigore lëe xpëedscuel xaa byeñ nii lëdy levadur nii xkyë kyaxtily pseety xaa tsiñee chëb xaa: “Kol kap cuent lo levadur gon”, sink lo kchë nii xluuy xaa fariseo ni xaa saduceo no nii kap xaa cuent.

Lëe Pedre xñee nii lëe Jesús nak Crist*(Mr. 8:27-30 ; Lc. 9:18-21)*

¹³ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea de Filipino, lëe xaa kwnabtiits lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—¿Pe nan do dyon cho xñee meñ nii nakaa?

¹⁴ Tsigo lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist. No gaa meñ xñee nii lii nak Elías. Ni no stubla meñ nii xñee nii lii nak Jeremías o stu profet.

¹⁵ Tsigo lëe xaa chëb:

—Lëe dook, ¿pe nan do cho nakaa?

¹⁶ Lëe Simoñ, xaa nii xñee gak xaa Pedre chëb:

—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ Tat Tios.

¹⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Simoñ, lii nii nakoo xiñ Jonás, dichoosoo por lëdy chol meñ lo kislyu re nëw lool, sink Tat Tios nii sob kpaa nëw. ¹⁸ Per Pedre xñen lool por lii ladzy kchë meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo yu aan ni kyalkuty kuñdy gan lo meñ go. ¹⁹ Lëen knetsy kyalwnabey lool parñee kchësy meñ nii kuñoo perdón ktsily Dios xtol, per ktsily xaa xtol meñ nii kuñdyoo perdón.

²⁰ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel nii ni tu cho lo këbty xaa nii lëe Jesús nak Crist.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Destye tse go lëe Jesús bislo xñee lo xpëedscuel nii lëe xaa tsi Jerusalén, aan lëe xaa kol nii xñabey ni lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley ksaksi xaa. Chëb xaa nii lëe meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ²² Tsigo lëe Pedre kuni Jesús tublad aan lëe xaa kwëntseeb lo Jesús, chëb xaa:

—iNëdy Dios nii ktsyooloo ngo!

²³ Per lëe Jesús byoogw aan lëe xaa chëb lo Pedre:

—iBichee nu, xaatox! Toontlaa kuñoo xtola. Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

²⁴ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Deelñee chakladzy to kak to xpëedscuelaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do ni no nii tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. ²⁵ Por lëe kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ, lo kyalkuty kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. ²⁶ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëetyak lëe meñ kety? ¿O palal gaa kizh meñ parñee kejty meñ? ²⁷ Porque lëe mguiy nii pxaal Dios kiid con xkyalwnabey Dios ksa angly aan lëe xaa kizh meñ según nii beeñtsyey meñ. ²⁸ Nli xñen nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ kiid kñabey mguiy ni pxaal Dios.

Lëe Jesús chutiitsni Moisés ni Elías

(Mr. 9:2-13 ; Lc. 9:28-36)

17 ¹ Tse nii kwloxo xoop kpidz, lëe Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa, aan xaktyee Pedre, ni Jacob, ni betsy Jacob nii lë Juan kuni xaa. ² Siko xña lo xaa lëe Jesús ptsyëëlo. Bibëly lo Jesús sinak xpibëly lo ngbidz ni byak nguitsy xab xaa sinak nguitsy bini. ³ Ni lëe xaa kon nii lëe Moisés ni lëe profet Elías ncheyutiits ksa Jesús. ⁴ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—iXaatee mbëë nche no nu! Pe chakladzyoo nii ksan tson yu yagxiidy, tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par profet Elías.

⁵ Lëe Pedre bii nonee, tsiñee lëe tu xkey nii xpibëly ptyaagw laañee nche xaa aan lëe xaa kwnity lo xkey go ni lëe xaa biñ nii lo xkey go pchootsiy tu xaa nii chëb:

—Lëe xiñaa nrii. Naa kwle xaa ni xkëstyoon xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

⁶ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëe xaa byab ndooslo lo lyu porñee ptsyeb xaa. ⁷ Per lëe Jesús big kwtap xitsy xaa chëb:

—Kol tsische. Ktsyebty to.

⁸ Aan tsiñee lëe xaa blis lo xaa, ni tu cho kontre xaa, xaktyee Jesús so siko.

⁹ Tsi lëe xaa siksëeb chex kiy go, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:
—Ni tu cho lo kutiisty to nii kon do. Kol kwës axte tse nii kpañ mguiy
nii pxaal Dios.

¹⁰ Tsigore lëe xpëedscuel Jesús kwnabtiits:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo profet Elías kiid?

¹¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli nii klo Elías kiid kweekli kchë cos. ¹² Per lëe Elías biidle, aan
byuumbeydy meñ xaa, sink lëe meñ psaksi xaa sinak nii ksaksi meñ
mguiy nii pxaal Dios.

¹³ Tsigore lëe xpëedscuel Jesús byeñ nii lëe Juan Bautist biid xlugar
profet Elías.

Lëe Jesús chuun kyak tu xaa wiñ

(Mr. 9:14-29 ; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Tsiñee lëe xaa ptsiñ laañee nche meñ, lëe tu xaa psoxib lo Jesús aan
lëe xaa chëb:

¹⁵ —Pkëstyoo xiñganaa, por chetyë xaa aan tir xsaksi kyalkits re xaa.
No wor xchono xaa lo ki o lo nis kaa. ¹⁶ Lëe xaa byelynin lo
xpëedscueeloo, per pchilody xpëedscueeloo nyuñ kyak xaa.

¹⁷ Lëe Jesús chëb:

—iNatsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb
ñe nii lëen ksaladzy lëe do? ¿Pa slal tiemp no nii kkekwa lo do? Kol
tëni xaa wiñ go nu dyon.

¹⁸ Lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go aan lëew kwlii xaa leñ styoo
xaa wiñ go aan wor go kazh lëe xaa byak.

¹⁹ Loxsye byaan Jesús nonsy, lëe xpëedscuel xaa chëb:

—¿Penak nii pchilody noo ngwii noo kyalbini mal go?

²⁰⁻²¹ Tsigore lëe Jesús chëb:

—Porñee bnilasty to nii lëe Dios kuuñ kyak xaa wiñ go. Nli xñen nii
nikxe palalsye xniladzy to Dios schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu, kusob
stu lugar”, aan lëe kiy kpichee. Por kchë nii no styoo meñ nii xniladzy
Dios chak cumplir.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mr. 9:30-32 ; Lc. 9:43-45)

²² Nëz Galilea kënsë Jesús tsiñee lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ. ²³ Aan lëe meñ kuty xaa, per
tse nii loxo tson kpidz, lëe xaa kpañ. Mban ptee styoo xpëedscuel xaa
biñ nii chëb xaa.

Xaa nii xtop tumi

²⁴ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ leñ kyedzy Capernaum ksa xpëedscuel, lëe xaa nii xtop tumi nii xkiñ leñ yu nii lë lidzy Dios kunabtiits lo Pedre chëb:

—¿Pe xsoob xmaestroo tumi nii xtop noo?

²⁵ —Xsoob xaaw —chëb Pedre.

Tsiñee lëe Pedre byo leñ yu, klo Jesús kwnee chëb:

—¿Pe nëel dyon, Simoñ? ¿Cho lo xtop rey tumi: pe lo xaa xkyedzy xaaw, ote lo xaa sito yak?

²⁶ Tsiño lëe Pedre chëb:

—Lo xaa sito.

Chëb kaa Jesús:

—Nody tsiño busy nii ksoob xaa xkyedzy tumi. ²⁷ Per parñee kody no falt lo meñ, kwey chu nistoo aan kwlii tu mël. Leñ chuw ma no tumi. Skaa tumi go tsitixoo nii nsëbaa ni nii nsëëboo lo xaa nii xtop tumi.

¿Cho mastre non?

(Mr. 9:33-37 ; Lc. 9:46-48)

18 ¹ Misme tse go lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa kwnabtiits: —¿Cho mastre non laañee xñabey Dios?

² Lëe Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëe xaa pso xaa grolytee.

³ Loxsye ngo lëe xaa chëb:

—Nli xñen nii deelñee ktsëedy to xmod to ni kak ndolasty to sinak ndoladzy tu xaa wiñ, chilody sëeb to laañee xñabey Dios. ⁴ Kchë xaa nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non laañee xñabey Dios no nii kak ndoladzy xaa sinak ndoladzy tu xaa wiñ. ⁵ Ni kchësy kaa meñ nii kantsi tu xaa wiñ porñee xniladzy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer

(Mr. 9:42-48 ; Lc. 17:1-2)

⁶ 'Kchësy xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño nongual kxituu meñ tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo. ⁷ iBrob meñ nii nche lo kislyu, por tir xtee tiits nii kuñ meñ tol! Ni tugak kaa kteedyo tiits, per ibrobsye xaa nii kuñ xtol meñ!

⁸ 'Por ngo, deelñee ñal o niy gaal chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo. Mbëere ktsiiño lo Dios con tugak niyoo ni tugak ñal, lëjty nii chop ñal ni chop niyoo sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern. ⁹ Deelñee mëloo gaal na chuñ xtoloo, kuliw aan psëëbo. Mbëere ktsiiño lo Dios con tugak mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern.

Mëkwxiiily nii kwnity

(Lc. 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ 'Ksyablyudy to meñ ni xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño, por tugak nche angly nii nakni meñ go lo Tat Tios nii sob kpaá.

¹² 'Deelñee nyap to tu kyoow mëkwxiiily aan nguëtañ do tu ma, ¿pe nsaandy to stapkalyptsiipkee xcombañer ma nayak aan lëe do nyikyub ma? ¹³ Aan deelñee ntsil do ma, nli xñen nii mastre nleni do ma nii kwnity que kchë ma nii kwnijty. ¹⁴ Singo gak Tat Tios nii sob kpaá chaklasty xaa nii kyëtañ meñ nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Deelñee ko tu xcombañeroo falt lool, kunee lo xaa aan kudzy xtol xaa. Deelñee son xaa xtiitsoo lëel beeñle gan nii ktiilydre to. ¹⁶ Deelñee ksaldy xaa lli, kunee lo xaa stub, per tsidyoo nonsyoo, sink kuni tu meñ o chop kaa meñ parñee kñee meñ lo xaa. ¹⁷ Deelñee psaldyak xaa meñ nii kunil, kudzyo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan deelñee ksaldyak xaa meñ go, psaan xaa, por nak xaa sinak meñ sit nii xnilasty xtiits Dios, ni nak xaa sinak tu xaa yox nii xtop tumi kyedzy par kyeyo Roma.

¹⁸ 'Nli xñen nii lëe Dios ktsily xtol kchë meñ nii kuñ do perdón, per ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdy to perdón.

¹⁹ 'Ni deelñee gaa nche do chop to tub lugar aan kñab to tugak cos lo Tat Tios, lëew kneetsy xaa. ²⁰ Porque laañee nche choptson meñ nii xniladzy xtitsaa, lëen so siko.

²¹ Loxsye ngo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—¿Blak vuelte no nii kuñaa perdón xcombañeraa deelñee ko xaa falt lon? ¿Pe axte kadzy vuelte?

²² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kniydyaa nii no nii kuñoo xcombañeroo perdón kadzy vuelte, por no nii kuñoo perdón kchë falt nii ko xaa lool.

Xcuente xaa nii kwnëdy nyuñ perdón xcombañer

²³ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi nii nsëeb mos lo xaa. ²⁴ Lëe xaa bislo xkwetsy xaa mos nii nsëeb lo xaa aan lëe tu mos nii singootyee nroob tumi nsëeb lo xaa. ²⁵ Como nseñdy mos ko tumi par kizh xaa tiñ go, lëe rey kwnabey nii to xaa ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy nii chap xaa, parñee kazh tiñ go. ²⁶ Lëe mos ko psoxib lo rey aan lëe xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool." ²⁷ Lëe rey pkëstyoo xaa nii nsëeb ko aan lëe rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa. ²⁸ Per tsiñee lëe mos ko pchoo, lëe xaa ptsyool tu xcombañer xaa nii nsëeb toon palalsye tumi lo xaa. Lëe xaa kwseñ yañ xcombañer xaa aan lëe xaa bislo xiyañ xaa xaa, xñee xaa: "¿Pe skizhoo

nii nsëëboo lon busy ote kizhtylo yak?”²⁹ Tsigo lëë xcombañer xaa psoxib lo xaa chëb: “Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool.”³⁰ Per kwnëdy xaa, sink lëë xaa kulo xcombañer xaa skiib axte nii nguizh xcombañer xaa xtiñ.³¹ Tsiñee lëë stubla xmos rey kon nii beeñtsyey xaa go, pteenë xaa aan lëë xaa kukëbo lo rey.³² Lëë rey kwnabey koktsyetsy mos ko aan lëë rey chëb lo xaa: “iNatsypee maaloo! Beña lii perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee psoxiboo lon.”³³ Singo gak no nii nyuñoo perdón xcombañeroo sinak nii beña lii perdón.”³⁴ Aan lo nii singootyee blëë rey, lëë xaa kwnabey nii te mos ko castigw axte nii kizh xaa kchë nii nsëëb xaa.

³⁵ Singo gak nagon ksaksi Tat Tios nii sob kpaal lëë do, deelñee kuñdy to perdón xcombañer do —chëb Jesús.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëbtsiil

(Mr. 10:1-12 ; Lc. 16:18)

19¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa bi Galilea, aan lëë xaa si nëz Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee Jordán.² Ndaly meñ kunal aan ndaly meñ xsyakné beeñ kyak xaa siko.

³ Lëë bla xaa fariseo big lo Jesús aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:

—¿Pe schilo dyon klaa nguuy tsiil por cualquier falt nii ko me?

⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii worñee lëë Dios psaa kislyu, tugak nguuy ni tugak kwnaa psaa Dios?

⁵ Por ngo chëb Dios: “No nii klaa nguuy pxosy ni xña parñee kpañ xaa chop tsiil xaa, aan singo mod lëë xaa kyak sinak tugak meñ chop tsiil xaa.”⁶ Deelñee tugak meñ tsigo busy nak xaa nii xtsiilña chop tsiil xaa, nody nii klaa xaa me, por lëë Dios pteedy me lo xaa.

⁷ Tsigo lëë xaa fariseo chëb:

—¿Penak tsigo nii kwnabey Moisés nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa, deelñee klaa xaa me?

⁸ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Porñee koklasty meñ nsoob xtiits Dios, ngo nii lëë Moisés ptee tiits nii klaa tsiil meñ, per lëë mastre klo psëëbtsiildy meñ.⁹ Ni nli gaa xñen nii deelñee klaa tu nguuy tsiil, aan pkaady me lo xaa chop me stu nguuy, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa.

¹⁰ Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús chëb:

—Deelñee singo xtsyool xaa nii xtsiilña, masy ktsiilñady meñ.

¹¹ Lëë Jesús chëb:

—Lëdy kchë nguuy xsyak nii masy buen tsiilñady xaa, xaktyee blasy xaa xsyak nii bueno.¹² No xaapkiy nii destye nii koly xaa, chilody kap xaa mëed. No gaa xaapkiy nii chilody kap xaa mëed porñee lëë meñ pchug xaa parñee kapy xaa mëed. Ni no xaapkiy nii schilo ktsiilña ni

kap xaa mëed, per xtsiilñady xaa porñee chakladzy xaa kuñ xaa xtsiilñ Dios. Deel no cho chaklasty ktsiilña, schilo ktsiilñady xaa.

Lëe meñ chini xaa wiñ lo Jesús

(Mr. 10:13-16 ; Lc. 18:15-17)

¹³ Lëe meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ ni kñab xaa lo Dios por kchë xaa wiñ go, per lëe xpëedscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ. ¹⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon, jkady tow. Por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios.

¹⁵ Lëe Jesús pxob ña kik kchë xaa wiñ go, aan lëe xaa bi siko.

Lëe Jesús chutiitsni tu xaa rikw

(Mr. 10:17-31 ; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Lëe Jesús nol nëz nii kpi xaa tsiñee lëe tu xaa kwey lo Jesús chëb:
—Maestre, kwnë kchë cos buen nii no kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody.

¹⁷ Lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñabtiitsoo pe cos buen? Tugak xaa nii chuuñtsyey cos buen no. Per deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, beeñtsyey nii xñabey xley Moisés.

¹⁸ Tsigo lëe xaa go chëb:

—¿Cho xley Moisés no nii kuuñtsyeyaa?

Lëe Jesús chëb:

—Kujtyoo, kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, ni jkots tiitskizhtyoo meñ, ¹⁹ psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal, ni pkëstyoo xcombañeroo sinak xkëstyool lii.

²⁰ Lëe xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuñtsyeyaa. Kwnë dyon pe cos chak falt kuuñtsyeyaa.

²¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, byey aan pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo sëëboo laañee xñabey Dios. Loxsye ktol kchë nii chapoo, tēnal naa.

²² Tsiñee lëe xaa go biñ nii chëb Jesús, mban ptee styoo xaa porñee tir rikw xaa, aan lëe xaa sey.

²³ Tsigo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Nli xñen nii neñ sëëb tu rikw laañee xñabey Dios. ²⁴ Masy sinusy te tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁵ Tsiñee biñ xpëedscuel xaa ngo, ntseeb psee xaa aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Cho lëe nii telaa lo tol tsigo?

²⁶ Lëe Jesús buy lo xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëe Dios kteelaa meñ.

²⁷ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Lëe noo psaan kchësy nii chaap noo aan lëe noo syoop naal lii.

Kwnë dyon pe cos jkaa noo.

²⁸ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii tsiñee lëe Dios kuuñ jkub kchë cos nii no lo kislyu, lëe xaa kxaal naa kakaa rey, aan lëen kso lëe do kñabey do ksa tsiipchop tiyy nii no Israel. ²⁹ Kchë meñ nii xsaan lidzy, ni xsaan betsy ni psyañ ni xñaan ni pxosy ni xiñ, ni xsaan xilyu parñee kiidnal naa, siik tu kyoow nii psaan meñ go jkaa meñ go ni lëe meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

³⁰ Per ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu, parñee ktaan xaa nii mban nina.

Xcuent xaa nii xkyë tsiin

20 ¹ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii silyga sikyub mos parñee kyë mos tsiin lo xkwaa xaa nii no nonsyke yag uv.

² Loxsye byaan xaa tiits nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizh xaa mos, lëe xaa pxaal mos lo xkwaa xaa. ³ Tsi kol las nueve lëe xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëe xaa kon nii lëe stubla xaa nii xkyë tsiin nche nlety. ⁴ Aan lëe xaa chëb: "Kol tsoo kyë do tsiin lo xkwaan, na kizhaa lëe do." Lëe xaa go si. ⁵ Tsi kol xwe ngbidz lëe xaa kwey stub, singo gak tsi lëe las tres kok. ⁶ Lëe las cinco merle kak tsiñee lëe xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëe xaa kon nii lëe stubla xaa nii xkyë tsiin nche nlety. Lëe xaa chëb lo xaa go: "¿Penak nii kwëdy to tsiin natse?" ⁷ Tsigo lëe xaa go chëb: "Porñee ni tu cho pcheedy lëe noo." Lëe xaa chëb: "Kol tsoo kyë do tsiin lo xkwaan." ⁸ Tsiñee lëe tse ptsye, lëe xpixwan kwaa chëb lo xaa nii xñabey lo mos: "Kwtsyetsy xaa nii kwë tsiin, aan kwtiix klo xaa nii kwsëeb lultime. Axte lultime kizhoo xaa nii kwsëeb silyga." ⁹ Klo xaa nii kwsëeb las cinco kozh aan lal nii xkaa meñ nii xkyë tsiin nder tse kwaa xaa. ¹⁰ Tsiñee lëe kchësy xaa nii kwsëeb lo tsiin silyga kozh nladzy xaa tu masy tu kpidz nguizh xpixwan kwaa xaa, per lalak nii xkaa meñ nii xkyë tsiin tu kpidz kwaa xaa. ¹¹ Tsiñee lëe kchësy xaa go lox kwnaasy tumi go, lëe xaa kwneenë xpixwan kwaa, ¹² chëb xaa lo xpixwan kwaa: "Lalak nii kwtiizhoo xaa nii kwë tsiin tugak wor name kwtiizhoo lëe noo, aan tyub tse pkyëe noo tsiin lo naay." ¹³ Tsigo lëe xpixwan kwaa chëb lo tu xaa nii kwsëeb lo tsiin silyga: "Beetsy, xsaksidyaa lii gon. ¿Pe lëdy nayak kazh bñee no nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizhaa lii? ¹⁴ Pseñ xtumil aan byey, por styoon kwlañ nii kizhaa xaa nii kwsëeb lultime lalak nii kwtizhaa lii ¹⁵ aan kindy cho pe kñë lon. Por schilo kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon con tu tumin. ¿Ote xlëel yak porñee bueena?"

¹⁶ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—No meñ nii nyats chak nina, per sitsiñ tse nii lëe meñ go kyablyu parñee ktaan kchë meñ nii mban nina.

Lëew xyon vuelt nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mr. 10:32-34 ; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Lëe Jesús si Jerusalén, aan nëz no xaa tsiñee lëe xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel xaa, aan lëe xaa chëb:

¹⁸ —Chan do gon, lëe no syo Jerusalén. Siko lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley kñaasy naa, aan lëe xaa kñab ketyaa, ¹⁹ ni lëe xaa jko naa ña meñ sit parñee kidyni xaa naa, ni kiñ xaa naa ni lëe xaa jkëe naa lo crusy parñee ketyaa, per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Lëe tsiil Zebedeo kunab tu favor lo Jesús ksa xiñ me, aan lëe me psoxib lo Jesús. ²¹ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—¿Pe cos chakladzyoo?

Lëe me chëb:

—Chakladzyaa nii tsiñee lëel sob kñabeyoo sob tuga xiñaa tyuxlad kwil, tu me nëzli stu me nëzpeg.

²² Lëe Jesús chëb:

—Nandy to pe cos xñab to. ¿Pe nyakxe na xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa?

Tsigo lëe xiñ me chëb:

—Xekw noo.

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa. Per lëdy naa kwe xaa nii sob kwil nëzli o nëzpeg kaa. Lëe Tat Tios xyal kwe meñ nii sob siko.

²⁴ Tsiñee lëe stii xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëe xaa blëe lo chop xiñ kwnaa go. ²⁵ Per lëe Jesús kwtsyetsy ksa xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu. Chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa, ni xsoob meñ xtiits xaa. ²⁶ Nody nii kuuñtsyey do singo, sink kchë xaa nii kakladzy kñabey lo do no nii ksoob xaa xtiits to. ²⁷ Singo gak kchë xaa nii kakladzy kak klaa lo do no nii kyë xaa tsiñ lo do sinak nii xkyë moso. ²⁸ Singo gak naa syeldyaa parñee kantsi meñaa, sink parñee kantsin meñ, ni ketyaa parñee telaa meñ lo tol syelyaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo

(Mr. 10:46-52 ; Lc. 18:35-43)

²⁹ Tsiñee lëe Jesús bi Jericó, ndaly meñ sinal xitsy xaa. ³⁰ Aan lëe chop xaa nii xñady lo nii nche sob chu nëz biñ nii lëe Jesús sitedy siko, aan nguiedzy kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:

—iXey, lii nii sēedoo lo xtiy rey David, pkēstyoo lēē noo!

³¹ Kwēntseeb meñ lo chop xaa nii xñady lo parñee nyoogw chuwxaa, per mastre nguiedzy kwnee xaa:

—iXey, lii nii sēedoo lo xtiy rey David, pkēstyoo lēē noo!

³² Lēē Jesús kwso tse, aan lēē xaa kwtsyetsy chop xaa nii xñady lo aan lēē xaa chēb:

—¿Pe cos chakladzy to?

³³ Tsigo lēē chop xaa nii xñady lo chēb:

—Xey, chakladzy noo nii kña loo noo.

³⁴ Lēē Jesús pkēstyoo chop xaa nii xñady lo aan lēē Jesús kwseñ lo chop xaa go, aan nli gaa wor go kazh lēē lo xaa byak aan lēē xaa sinal Jesús.

Lēē Jesús xsyēēb leñ kyedzy Jerusalén
(Mr. 11:1-11 ; Lc. 19:28-40 ; Jn. 12 :12-19)

21 ¹ Lēē Jesús mer ktsiñ Jerusalén tsiñee lēē xaa pxaal chop xpēēdscuel xaa kyedzy nii lē Betfagé nii nche chex kiy nii lē Olivos. ² Chēb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lēē do kan nii lēē tu burr kusy kētuu chop xiñ. Kol klaa ma aan kol tēni ma lon.

³ Deelñee cho kñabtiits lo do penak nii xlaa do ma, kol kēb nii naa xkiñ ma ni kol kēb na kiid kni gak xaa ma.

⁴ Singo beeñtsyey Jesús par kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chēb xaa:

⁵ Kol kēb lo meñ Jerusalén:

“Buy gaanoo ndoladzy xreeyoo,

lēē xaa sēēd soobsye xaa lady tu burr wiñ.”

⁶ Lēē xpēēdscuel Jesús kwey mandad nii pxaal Jesús xaa. ⁷ Kuxi xaa burr kusy chop xiñ ma aan loxsye pxoob xaa xab xaa lady ma, lēē Jesús kwsob. ⁸ Aan ndaly meñ ptañ xab lo nēz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño laañee tedy Jesús. ⁹ Aan lēē meñ nii nal xitsy xaa ni nech lo xaa bislo kwchuptsyē xñee:

—iSkizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sēēd lo xtiy rey David kak xrey no! iLēē Dios nakni xaa! iKol ktee skizh lo Dios!

¹⁰ Tsiñee lēē Jesús kwsēēb leñ kyedzy Jerusalén, kchēsye meñ xñabtiits lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa gue?

¹¹ Aan lēē meñ nii si ksa Jesús xñee:

—Lēē xaa gue nak Jesús. Profet xaa, Nazaret nak xkyedzy xaa. Galilea ngabo.

Lëe Jesús xsyëeb leñ lidzy Dios
(Mr. 11:15-19 ; Lc. 19:45-48 ; Jn.2 :13-22)

¹² Lëe Jesús kwsëeb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa kwlii kchësy meñ nii nche kto ni nche si. Ptsiche xaa xmez h xaa nii xtsëe tumi lo meñ ni ptsily xaa laañee xsyob xaa nii xto palom. ¹³ Aan lëe xaa chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lidzy Dios kak tu laañee kiidnee meñ lo Dios. Per lëe do byuño lidzy ngbaan.

¹⁴ Aan lëe xaa beëñ kyak meñ nii xñady lo ni meñ nii chilody së nii big lo xaa leñ lidzy Dios. ¹⁵ Per tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley kon kchë kyalntson nii beëñtsyey Jesús, ni lëe xaa biñ nii lëe kchë xaa wiñ nii no leñ lidzy Dios bislo chuptyë xñee: “iSkizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëed lo xtiiy David!”, lëe xaa blëe ¹⁶ aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe chonoo nii xñee xaa wiñ gue?

—Chonno —chëb Jesús— ¿ni pe karty kaa nayak klab to leñ kitsy laañee xñee nii lëe Dios kwle mëed nii bii chadzy par kool mëed lay lo Dios?

¹⁷ Loxsye ngo nche gak meñ, lëe Jesús si Betania. Siko ptseñ xaa.

Lëe Jesús xtsiibtee yag yegw
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Lëe byaani lyu lëe Jesús si Jerusalén stub, aan lëe xaa kwlaañ.
¹⁹ Aan lëe xaa kwey xan tu yag yegw nii sob kex chu nëz, per këdy nex loo go. Xaktyee xikwo singootyee xña. Tsigo lëe xaa chëb lo yag yegw:

—iKpikchedre kyë nex lool!

Aan wor go kakh lëe yag yegw ko pidzy.

²⁰ Tsiñee lëe xpëedscuel xaa kono, kchësy xaa psee, aan lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Xa nak nii blyëedy pidzy yag yegw?

²¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii deelñee kniladzy to nii schilo kuuñtsyey do tu cos ni jkandy kik to, lëjty xaktyee yag yegw kchilo jkwiitsy to, sink schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan lëe kiy tsikyab. ²² Ni lëe Dios knee kchë nii kñab to deelñee kniladzy to.

Lëe Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy
(Mr. 11:27-33 ; Lc. 20:1-8)

²³ Lëe Jesús kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa noyuuñ kseedy meñ tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukëb lo xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

²⁴ Lëe Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsgo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re. ²⁵ Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsgo lëe xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsgo nii bnilasty to nii bluuy xaa?” ²⁶ Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xnildzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

²⁷ Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsgo lëe Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho bnee tiitspey lon.

²⁸ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëe xaa chëb lo tu xaa:

“Xiñ, kwey tsiñ lo xkwaan natse.” ²⁹ Lëe xiñ xaa kwëb chëb:

“iChaklastyaa kan!” Per kok xtsedyako lëe styoo xaa bikche aan lëe xaa kwey. ³⁰ Tsgo lëe xaa go kunee lo stu xiñ aan lëe xiñ xaa chëb: “Na kan.” Aan kweydy xaa. ³¹ Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëe xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiñ lo xkwaa xaa.

Tsgo lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëeb laañee xñabey Dios lo do. ³² Por lëe Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bnildzy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bnildzy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëe do, nikxe kon do nii lëe xaa go ptsëe xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv

(Mr. 12:1-12 ; Lc. 20:9-19)

³³ 'Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

'Loxsye ngo lëew ptee xaa kompaniy lo xaa nii kuuñ tsiño, aan lëe xaa si viaj. ³⁴ Aan tsiñee lëe xtiemp uv kol, lëe xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa. ³⁵ Per lëe xaa nii beeñ tsiñ ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo. ³⁶ Tsgo lëe xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiñ.

³⁷ 'Lultime lëe xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: “Stsyeb xaa go xiñganaa.” ³⁸ Per tsiñee kon xaa go nii lëe xiñgan xpixwan uv ptsiñ, lëe xaa chëb lo xcombañer xaa: “Lëe xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo

kuuty no xaa tsiin kyaani now.”³⁹ Lëë xaa kwnaasy xiñgan xpixwan uv aan lëë xaa kukyeety xaa tublad chu kwaa.

⁴⁰ ¿Pe në do dyon pe cos kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ tsiñ xkwaa xaa?

⁴¹ Tsiigo lëë meñ kwëb chëb:

—Jkëstyoody xaa xaa yox ko, lëë xaa kuty xaa, aan lëë xaa kutiñ xkwaa xaa lo xaa nii kxaal nii ktyop lo xkwaa xaa tsiñee kal xtiemp kwlaap.

⁴² Lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii lëë kyo nii kwxaak xaa nii xsaay yu xkiiñdy?

Byak tu kyo nii mastre xkiiñ.

Lëë Dios byuñ kyo go kyo nii xkiiñ,

aan xsee no xtyon now.

⁴³ Por ngo lëë Dios ksaan lëë do aan lëë xaa tsikyub meñ nii ksoob xtiits xaa. ⁴⁴ Deel kyab meñ lady kyo nii psetyaa lo do, lëë meñ kak byuy. Per deelñee kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.

⁴⁵ Tsiñee lëë Jesús lox pso cuent ko, lëë bla xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa fariseo byeñ nii contre lëë xaa kwnee Jesús. ⁴⁶ Kokladzy xaa nyaasy xaa Jesús wor go kazh, per ptsyeb xaa meñ, porñee kchë meñ bnildzy nii xtiits Dios xluuy Jesús.

Xcuent tu kyalwtsiilña

22 ¹ Lëë Jesús bislo xso cuent stub, xñee xaa:

² —Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii beeñ tu lni worñee ptsiilña xiñgan xaa. ³ Aan lëë xaa pxaal xmos xaa sitsyetsy meñ nii tsi lo lni, per kwnëdy meñ go nyi. ⁴ Lëë rey go pxaal xmos stub, chëb xaa: “Kol këb lo meñ nii lëen tse beeñlo xixkwanaa, ni kol këb nii lëen tse lox bety xyosyaa nii xro. Kol këb lo meñ kiid meñ lo lni.” ⁵ Per psaldy meñ nii koktsyetsy xmos rey. No meñ nii koktsyetsy si tañ, no gaa meñ go si lo xtsiñ, ⁶ ni no meñ nii ptee xcheñ xmos rey, axte nii beety xaa xaa. ⁷ Por ngo nii blëë rey, aan lëë xaa pxaal xsoldad xaa kukyeety kchë meñ nii psaksi xmos xaa ni psaay soldad xkyedzy meñ go. ⁸ Loxsye ngo lëë rey chëb lo xmos: “Lëë nii ktyaaw lo lni nagon lox koklo, per kwnëdy meñ nii koktsyetsy nyiid. ⁹ Na kol tsi nëz aan kol këb kchë lo meñ nii ktsyool do nii kiid meñ lo xkyalwtsiilña xiñaa.” ¹⁰ Lëë xmos rey pchoo kwey nëz, aan lëë xaa ptop meñ. Nikxe meñ bueno, nikxe gaa malo, kchëlo meñ kuni xaa aan lëë lidzy rey byaktsë.

¹¹ Tsiñee lëë rey kwsëëb leñ yu laañee nche sob meñ nii ptsiñni xmos xaa, lëë xaa kon tu xaa nii nakwty ladx nii chakw meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña. ¹² Lëë rey chëb lo xaa: “¿Penak nii sëedoo aan nakwtyoo ladx nii chakw meñ nii chi kyalwtsiilña?” Per ni tu pe chëbty xaa go.

¹³ Tsigo lëe rey chëb lo xaa nii xkiisy niskwaan: “Kol kxituu niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsikchon xaa lo ngyey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”

¹⁴ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëe xaa chëb:

—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per xisy meñ sëeb laañee xñabey xaa.

Lëe xaa fariseo chuñ Jesús preb

(Mr. 12:13-17 ; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Lëe xaa fariseo xyub dyon pe cos jkëeki y xaa Jesús. ¹⁶ Por ngo lëe xaa pxaal bla xaa nii no xlad xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes kukëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios.

¹⁷ Kwnë dyon pe nonguiat tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma ote nonguialdyo yak.

¹⁸ Per como nan Jesús pe cos tsiin si xaa, lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? ¹⁹ Kol kluuy tu pes lon dyon.

Tsigo lëe xaa go kuni tu pes lo Jesús. ²⁰ Aan lëe Jesús kwnabtiits:

—¿Cho nak xaa nii kë loo go?

²¹ Tsigo lëe xaa go chëb:

—Lëe xaa nak xtisy Roma.

Lëe Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëeb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh nii nsëeb to lo Dios.

²² Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús, ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús, lëe xaa sey.

Lëe xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty

(Mr. 12:18-27 ; Lc. 20:27-40)

²³ Misme tse go lëe bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëe xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty. Por ngo lëe xaa kukëb lo Jesús:

²⁴ —Maestre, lëe Moisés gon chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëedy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa deelñee chapy me mëed, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed.

²⁵ Lady noo kwoy tu xaa nii kop xoop betsy, aan lëe xaa ptsiilña. Per blyëedy lëe xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëed, lëe tu betsy xaa byaani tsiil xaa, ²⁶ aan lëe xaa kutyak. Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psandy mëed. ²⁷ Lëe byalo wi kwnaa go kuty. ²⁸ Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëe xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty to nii lëe Dios kuuñ kpañ meñ kuty. ³⁰ Per nli xñen nii tsiñee lëe meñ kuty

kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre, sink lëe kchë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno leñ kpa. ³¹ Chakladzy to lë kaknan do dyon pe nli spañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to laañee xñee nii yuub Dios chëb nii lëe xaa ³² nak xDios pxusykoltoo no Abraham, ni pxusykoltoo no Isaac ni pxusykoltoo no Jacob? Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa.

³³ Tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee Jesús, ntseeb psee meñ.

Nii xñabey Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lëe xaa fariseo ptyop tsiñee biñ xaa nii lëe Jesús psuugw chuw xaa saduceo. ³⁵ Aan lëe tu xaa fariseo nii nak maestre ley kokladzy nyuñ Jesús preb. Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

³⁶ —Maestre, ¿cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyey meñ mastre non?

³⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—“Bniladzy Tat Tios tyub styool ni psoob xtiits xaa.” ³⁸ Ngo mastre precisy kuuñtsyeyoo. ³⁹ Ni precisy nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. ⁴⁰ Nrii xñabey xley Moisés ni nrii biid kluuy kchë profet.

¿Cho lo xtiy sëed Crist?

(Mr. 12:35-37 ; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Lëe xaa fariseo bii nche siko ⁴² tsi lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon cho lo xtiy sëed Crist?

Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—Lo xtiy rey Davito.

⁴³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak tsigo nii worñee kwnee David xtiits Kyalbini Ntson, chëb David:

⁴⁴ Lëe Dios chëb lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwin nëzli,

axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëe lool?”

⁴⁵ ¿Xa kchoo Crist lo xtiy rey David deelñee misme rey David xñee nii lëe Crist xñabey lo xaa?

⁴⁶ Per ni tu cho kwëbty lo xtiits Jesús, aan destye tse go ni tu cho byaxtre nyabtiits lo xaa.

Lëe Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley

(Mr. 12:38-40 ; Lc. 11:37-54 ; 20:45-47)

23 ¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ ni lo xpëedscuel:

² —Lëe maestre ley ni lëe xaa fariseo xyal kluuy xley Moisés.

³ Kol jkëetyag xtiits xaa. Per kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey xaa, por ngui së lo xtiits xaa, per xaa nii chuuñtsyey xaa. ⁴ Lëe xaa xñee pe cos kuuñtsyey meñ, per chilody kuuñtsyey meño, por nako sinak tu yow në,

aan ni lëe xaa chuuñtsyeydyo. ⁵ Tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos xteepee xaa nii kan meñ xaa, ni tsiinpee xkëe xaa xtiits Dios lo kitsy aan xkëe xaaw kë xaa ni chu xikw xaa nii chakw xaa ladx nii xluuy nii nli xaa non nak xaa. ⁶ Tsiñee chi xaa laañee chak tu lni, laañee xsyob xaa non xsyob xaa tsi lëe wagw chak, ni xkwe xaa skan nii xsyob xaa leñ ktoo.

⁷ Stsiladzy xaa nii jkëeptyux meñ xaa pal nëz ni këb meñ lo xaa maestre.

⁸ 'Per lëe do tsookidy to nii kñe meñ lo do maestre, porque tugak nak to, ni tugak maestre no. ⁹ Ni kñeedy to pxosy lo chol meñ, porque tugak pxosy no aan lëe xaa go sob kpa. ¹⁰ Ni tsookidy to kak to xaa xñabey, por lëesy Crist nak xaa xñabey. ¹¹ Kchë xaa nii kakladzy kak nyaa no nii kyë xaa tsiin lo do. ¹² Por lëe kchë xaa nii chak nyaa kyablyu. Per lëe Dios klisklaa kchë xaa nii ndoladzy.

¹³⁻¹⁴ 'iChooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xsyonlë do laañee xñabey Dios parñee sëebty meñ aan xsyëebty to, ni xlaady kaa to sëeb meñ nii chakladzy sëeb.

¹⁵ 'iChooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xkyënsë do lo kislyu ni xtyeekë do nistoo xyub to meñ nii sëeb xlad to, aan tsiñee chuñ do gan xsyëeb tu meñ xlad to, mastre chuuñ ktyaly do xtol meñ go que lo xtol do, parñee kyey meñ go linfiern.

¹⁶ 'iChooksye lëedoy nii xñady lo do! Xñee do nii ndoxytly nii kseety meñ lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos nikxe kuuñtsyeydy meño, per deelñee kseety meñ xor lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits no nii kuñ meño cumplir. ¹⁷ iTont to ni xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy lidzy Dios, kindy pa kak lay or? ¹⁸ Ni xñee do nii ndoxytly kseety meñ xipkoog lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos, nikxe kuuñtsyeydy meño. Per deelñee kseety meñ kchë nii no lo pkoog tsiñee xyaan meñ tiits, no nii kuñ meño cumplir. ¹⁹ iXñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy pkoog, pa nondy kchë nii chiksakon meñ? ²⁰ Tsiñee xyaan meñ tiits aan xseety pkoog, lëdy nonsy pkoog xseety meñ, sink wi kchë nii no lo pkoog.

²¹ Singo gak kchë meñ nii xseety lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits, Dios xkon meñ go. ²² Kchësy meñ nii xseety kpa tsiñee xyaan meñ tiits xkon Dios nii sob leñ kpa.

²³ 'iChooksye lëe doy mastre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xtiix to pixtily, ni xtiix to nizh ni comiñ nii xsaakon do lo Dios, per chuñdy to kyalbuen, ni xkëstyoody to meñ ni xsoobty to xtiits Dios. Ngo mastre precisy ni ngo xñabey ley kuuñtsyey do, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios. ²⁴ Chakladzy to kuuñtsyey do kchë cos wiñ nii xñabey ley aan xsaan do nii mastre precisy tublad.

²⁵ 'iChooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por nyë xkiib to vas nii xtyëe nii chi do ni xkiib to kyon nii xtyëe nii chaw do, per xyeñdy to nii nonsyke cos nii kwlan do xkyë do

leeñgo. ²⁶ Kol ksaan kyëdre to cos kpaan leñ xvas to, tsiin singo mod lëew kak nyë.

²⁷ 'iChooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por nak to sinak paa nii xkoyoo meñ con color nguitsy par kak nguiw nêz fuer, per lëe leeñgo nonsyke xtsit meñ kuty ni cos peedy no.

²⁸ Singo gak lëe do tsiñee xuy meñ lo do, sootee nli buen do, per lëe leñ styoo do nonsyke kyalmxixladzy ni tol no.

²⁹ 'iChooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por lëe do xsaa chu xpa kchë profet ni chu xpa kchë xaa buen nii biid penaadle. ³⁰ Aan loxsye ngo lëe do xñee: "Deelñee ngwe noo xtiemp pxusykoltoo noo, nyuunñdy noo xaa yudar nyuty xaa kchë profet nii biid." ³¹ Siko nagon xluuy nii xyeñ do nii lo xtiy xaa nii beety kchë profet nii biid penaadle sëed to. ³² iKol kisyaaal xtsiñ pxusykoltoo do!

³³ 'iNak to sinak mëel! ¿Cho nê nii lëe do telaa lo ki nii chek linfiern?

³⁴ Lëen kxal profet, ni lëen kxal xaa chak, ni lëen kxal maestre kiidnee lo do, per no xaa nii kxalaa kuty to, ni no xaa jkëe do lo crusy, ni no xcheñ xaa ktee do leñ ktoo ni lëe do kyënlaag xaa kyedzy por kyedzy. ³⁵ Lëe do kyëkiy kchësy meñ buen nii kuty. Destye xkyalkuty Abel kyëkiy do axte xkyalkuty xiñ Berequias nii lë Zacarías xaa nii beety to kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. ³⁶ Ni nli xñen nii lëe Dios ksaksi meñ nii nche natiemp por xkyalkuty kchë xaa go.

Lëe Jesús xteenë por meñ Jerusalén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—iChooksye lëe doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? iNdaly vult gon kokladzyaa ndopaa to sinak nii xtop nguidy xooob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! ³⁸ Lëe na lëe xkyedzy to kyaanladzy. ³⁹ Ni kpikchedre gaa kan do naa, axte tse nii lëe do këb: "Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa."

Lëe Jesús xñee nii lëe lidzy Dios nitylo

(Mr. 13:1-2 ; Lc. 21:5-6)

24 ¹ Tsiñee lëe Jesús pchoo leñ lidzy Dios, lëe xpëedscuel xaa chëb nii kuy xaa xa nyaa lidzy Dios. ² Lëe Jesús chëb:

—Xsee do lë chan do lidzy Dios, per lëew nitylo. Kchësy kyo nii nyaaw kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ

(Mr. 13:3-23 ; Lc. 21:7-24 ; 17:22-24)

³ Loxsye ngo lëe Jesús kusob chex kiy nii lë Olivos, aan lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa:

—Chakladzy noo nii kñëel loo noo pa wor kak kchë nii kwneel ni xa mod kyeen noo nii lëel mer kiid stub ni xa mod kyeen noo nii lëe kislyu mer nitylo.

⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kap cuent tsiin ni tu cho jkëetidy lëe do. ⁵ Porque ndaly xaa nii kakladzy kak sinakaa kiid aan lëe xaa kñë nii lëe xaa nak Crist, aan ndaly meñ kyëti. ⁶ Tsiñee kon do nii lëe guerr chak, ktsyebty to, porque singo noo nii kako, per nitylody kaa kislyu. ⁷ Por noo nii kchë kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa, ni lëe kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni xu. ⁸ Lëe kyalnë nii kak tsigo kal bislo.

⁹ Lëe meñ ksaksi lëe do, ni lëe meñ kuty lëe do, ni tyub lo kislyu ktilyni meñ do, porñee xsoob to xtitsaa. ¹⁰ Leñ tse go ndaly meñ nii xnildazy xtitsaa kchoso styoo, aan lëe meñ go kakniladzy xcombañer. ¹¹ Ni ndaly profet wnee xuuy kiid aan lëe xaa jkëeti meñ. ¹² Aan tsiñee lëe xtol meñ lox ktyaly, per ni jkëstyoodre meñ xcombañer. ¹³ Per stelaa kchë meñ nii ksaandy xtitsaa. ¹⁴ Ni axte gaa lox ksa meñ nii nche lo kislyu jkëetyag xtiits Dios, tsigolye lëe Dios knitylo kislyu.

¹⁵ Lëe profet Daniel pkëe cos ntseeb nii kak. Tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak leñ lidzy Dios, ¹⁶ tsigo kchësy to siñee nche do Judea kol kxooñ, kol tsëp kiy. ¹⁷ Deelñee nche do kik lidzy to, kyejty to par pe kwii do. ¹⁸ Deelñee nche gaa to tañ, per ni par tsikxi do xab to kyeydy to. ¹⁹ iBrob kchë kwnaa nii lëetyee tse go nak xiñ o xkadzy kaa mëed! ²⁰ Kol nab lo Dios nii kxooñdy to mëe nii chak nal o tse nii gaa xildazy meñ lo tsiñ. ²¹ Porque tse go lëe meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko. ²² Aan deelñee jkwëesty Dios kyalnë go, kchësy meñ kety. Per lëew jkwëes xaa porñee xkëstyoo xaa kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa.

²³ Deelñee cho kñë lo do tse go: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so ske”, o “lëe gaa xaa so nek”, knilasty tow. ²⁴ Porque ndaly kchë xaa wnee xuuy kiid aan lëe xaa kñë nii lëe xaa nak Crist, ni ndaly profet wnee xuuy kiid, aan lëe xaa kuuñsyey kchë clasy kyalntson ni milagre parñee jkëeti xaa meñ. Deelñee steedyo tiits axte wi meñ nii xnildazy Dios kyëti. ²⁵ Lëen kwnel kchë nii kak lo do. ²⁶ Por ngo, deelñee cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so tañ”, tsidy to. O deelñee gaa cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist nolan nu”, knilasty tow. ²⁷ Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpa, singo kak tse nii lëe Crist kiid stub. ²⁸ Sinak nii xtyop pech laañee nix ma kuty, singo ktyop meñ tse go.

Lëe Crist kiid stub

(Mr. 13:24-37 ; Lc. 21:25-33 ; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Tsi lëe kyalnë dox ko lox tedy, lëe lo ngbidz jkyey, ni lëe mëe kyuuu, ni lëe mëly kchingaa leñ kpa, ni lëe kchë cos nii no leñ kpa

kxisy. ³⁰ Loxsye ngo lëe Crist kchoo ktsiib leñ kpa, aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni koon tsiñee kan meñ nii lëe xaa kyety kpa par kuñ xaa kyalxtisy. ³¹ Lëe xaa kxaal xangly xaa tsijkwets trompet parñee ktop angly kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa nii nche tyub lo kislyu.

³² 'Tsiñee lëe yag yegw xkëpeñ xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ³³ Singo gak tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak, kol kyeñ nii lëe Crist mer kiid. ³⁴ Por nli xñen nii antes nii kety meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³⁵ Stedy kpa ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³⁶ 'Per ni tu cho nandy pa tse o pa woor gaa kako, per ni angly nii ncheno kpa, per ni xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios nano.

³⁷ 'Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëe Crist kiid stub. ³⁸ Xtiemp Noé worñee karty kislo kyo, lyaadzy wagwsye, ni lyaadzy nii kisy meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëe Noé byo leñ barkw. ³⁹ Per mer worñee bii pe sinidy kik meñ, lëe kyo bislo aan lëe meñ kwloow. Singo gak tsiñee lëe Crist kiid stub. ⁴⁰ Tse nii lëe Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiñ lo kwaa, lëe xaa koy tu xaa aan lëe xaa ksaan stu xaa. ⁴¹ Singo gak deelñee kë chop kwnaa wëet, lëe xaa koy tu me aan lëe xaa ksaan stu me.

⁴² 'Ligier kol kak, por nandy to pa wor kiid Crist stub. ⁴³ Nako sinak xpixwan tu yu, deelñee kaknan xaa nii lëe ngbaan sëeb lidzy xaa, kaakesty xaa parñee klaady xaa sëeb ngbaan lidzy xaa. ⁴⁴ Ligier kol kak, por lëe Crist kiid mer worñee pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ '¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëe xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits, parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xaa? ⁴⁶ Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón kan xaa nii lëe mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. ⁴⁷ Xsobaa nii lëe patrón këb lo xaa: "Kop cuidad kchësy nii chaapaa." ⁴⁸ Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, ⁴⁹ lëe xaa xsaksi kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xpatrón xaa ni lëe xaa xsyudzy ksa xaa ngonip, ni chawni xaa ngonip. ⁵⁰ Per mer tse nii pe sidy kik xaa, lëe xpatrón xaa ktsiñ. ⁵¹ Aan lëe patrón ksaksi mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii xsoobty tiits. Tsigo lëe mos ko koon ni lëe mos ko kawlay.

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

25 ¹ Lëe gak Jesús chëb:
—Nak laañee xñabey Dios sinak nii ptsyool tsii kwnaa yeeñ nii kwëmbës ktsiñ tu xaa nii ktsiilña, parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini nii xkyë con aceit. ² Per kaayak me nyaani, lëe skaay me koñee pe sinidy kik. ³ Lëe ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ xbini, aan biydy me naal aceit. ⁴ Per lëe kwnaa yeeñ nii nyaani biy me

Zapoteco de Quioquitani ©La Liga Bíblica 2000

xbini me ni biy me naal aceit. ⁵ Aan como xtsiĩdy kaa xaa nii ktsiilña, lëe me kuutkesy ksa me. ⁶ Per mer wrol kyool, lëe meñ bislo chuptysyë, xñee: “iLëe xaa nii ktsiilña sëed. Kol tsiktsiil nëz xaa!” ⁷ Lëe ksa kwnaa yeeñ go kuxche, aan lëe me bislo xkëe ki me xbini me. ⁸ Tsigo lëe ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb lo ksa kwnaa yeeñ nii nyaani: “Kol jkady xisy xaceit to loo noo, porque lëe xbinii noo no kyuuy.” ⁹ Per lëe kwnaa yeeñ go chëb: “Jkaajty noow, por jkaadyo jkiin noo. Masy kol tsisiw laañee xto meño.” ¹⁰ Per mentre lëe kwnaa yeeñ nii noydy naal aceit sisiw, lëe xaa nii ktsiilña ptsiñ. Aan lëe ksa kwnaa yeeñ nii noy naal aceit kwsëeb leñ yu ksa xaa nii ktsiilña, aan lëe chu yu byoogw. ¹¹ Tsigore lëe ksa kwnaa yeeñ nii kukyub aceit ptsiñ aan lëe me chëb: “iXey, pxaly chu yu syëeb noo!” ¹² Per lëe xaa nii ktsiilña chëb: “Nandyaa cho do, xyuumbeydyaa lëe do.”

¹³ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëe xaa chëb:

—Ligier kol kwe, por nandy to pa tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

¹⁴ ’Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii no nëz tsi stu tañ. Lëe xaa kwtsyetsy xmos xaa aan lëe xaa chëb: “Kol kap cuidad tumi nii ksanaa lo do.”

¹⁵ ’Tu lo xaa pteedy xaa kaay bols or, lëe stu lo xaa pteedy xaa chopo, lëe stu lo xaa pteedy xaa tuwo. Loxsye pteedy xaa tumi nii byeñ xaa nii schilo kuuñ tsiin catu xmos xaa, lëe xaa si viaj. ¹⁶ Lëe mos nii byaani kaay bols or kwë dilgenty aan lëe xaa ptsiñaa skaay bolso. ¹⁷ Singo gak beeñtsyey mos nii kwaa chop bols or, aan lëe xaa ptsiñaa schop bolso. ¹⁸ Per lëe mos nii byaani tu bols or kwteen tu kyeech, aan lëew kwlolyu xaa.

¹⁹ ’Xtse kwey xpatrón mos ko aan tsi lëe xaa bikche, lëe xaa kwlii xcuent xmos xaa. ²⁰ Klo mos nii byaani kaay bols or ptsiñ, aan lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, kaay bols or psanoo lon. Per lëen ptsiñaa skaay bolso.” ²¹ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: “Nyoo nii beeñ tsiinoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii buenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiinoo. Kwyo leñ yu, por xlen lool.” ²² Loxsye ngo lëe mos nii byaani chop bols or ptsiñ aan lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, chop bols or bneetsyoo lon, per lëen ptsiñaa schop bolso.” ²³ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: “Nyoo nii beeñ tsiinoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii buenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiinoo. Kwyo leñ yu por xlen lool.” ²⁴ Per tsiñee lëe mos nii byaani tu bols or ptsiñ, lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, nanaa nii tir ntseeboo, ni nanaa nii xkyëel kwlaap laañee kondyoo. ²⁵ Por ngo ptsyeebaa, aan lëen kwya lo lyu xtumil. Per lëew syelynin.” ²⁶ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: “Floojo ni maaloo, por deelnee nanoo nii ntseebaa ni nanoo nii xkyën kwlaap laañee kondyaa, ²⁷ ¿penak nii kwlootiĩdyoo tumi nii psanaa lool parnee nyixiw xiño?”

²⁸ Tsigo lëe patrón chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla or nii noy xaa, aan kol kteedyo lo xaa nii noy tsii bols or. ²⁹ Porque lëe xaa nii chuuñ tsiññ nii ptedyaa jkaarew, per lëe xaa nii chuuñ tsiññdyo, axte nii wiñ ptedyaa lo xaa go klan. ³⁰ Kol tsikchon mos nii pa xkiiñdyke lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

³¹ Tsiñee lëe Crist kiid kchë xangly, lëe xaa sob par kuñ xaa kyalxtisy. ³² Aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu kpig lo xaa, aan lëe xaa kwiixso meñ sinak nii kwiixso meñ mëkwxiiily lady chiv. ³³ Kwi xaa nözli kwe meñ buen, lëe meñ mal kwe nözpeg. ³⁴ Tsigo lëe xaa këb lo meñ nii nche nözli: “Kol të tsiin sëeb to laañee xñabey Dios, por destye worñee kwche kislyu psaa xaaw par lëe do. ³⁵ Por kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneetsy to nii tawaa, ni kwyo tse nii kwlaan nis, aan bneetsy to nii kowaa, ni kwëkyubaa posad, aan lëe do bneetsy laa kwlësaa. ³⁶ Kwyo tse nii bneetsy to ladx kookwaa porñee kindy xabaa, ni kon do naa worñee kwxaaknën, ni biid tedy to lon worñee kwyon skiib.” ³⁷ Tsigo lëe meñ buen këb: “¿Pa wor ptyon noo nii xlyaañoo, aan bneetsy noo nii taawoo? ¿Ni pa wor ptyon noo nii xlyaal nis, aan bneetsy noo nii kowoo? ³⁸ ¿O pa woor gaa ptyon noo nii këkyuboo posad aan bneetsy noo laañee kwlësoo, ni pa woor gaa ptyon noo nii kindy xaboo aan bneetsy noow? ³⁹ ¿Ni pa wor kwxaaknël aan ptyon noo lii, o pa woor gaa kwylol skiib aan byoteedy noo lool?” ⁴⁰ Tsigo lëe Crist këb: “Nli xñen nii kchësy kyalbuen nii beeñtsyey do lo chol meñ, lon beeñtsyey dow.”

⁴¹ Loxsye ngo lëe xaa këb lo meñ nii nche nözpeg: “Kol kpichee nu, kol kyey lo ki nii chek linfiern, por siko kyey xaatox ni siko kyey kyalbini mal. ⁴² Kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneesty to nii nyawaa, ni kwlaan nis, aan bneesty to nii nyin. ⁴³ Ni kwëkyubaa posad aan bneesty to laañee ngwësaa, ni kon do nii kindy xabaa aan bneesty tow. Kwxaaknën ni kwyon skiib aan biid teejty to lon.” ⁴⁴ Tsigo lëe meñ mal go këb: “¿Pa wor kwlaañoo, ni pa wor kwlaal nis, ni pa wor kwëkyuboo posad, ni pa wor ptyon noo nii kindy xaboo, ni pa wor kwxaaknël, ni pa wor kwylol skiib, aan beeñdy noo lii yudar?” ⁴⁵ Tsigo lëe Crist këb: “Nli xñen nii tsiñee beeñdy to tu meñ mban yudar, naa ngo beeñdy to yudar.” ⁴⁶ Kchësy meñ mal kyey lo ki nii chek linfiern, aan lëe meñ buen jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

Lëe xaa xñabey chakladzy kuty Jesús

(Mr. 14:1-2 ; Lc. 22:1-2 ; Jn.11 :45-53)

26 ¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:
² —Nan do gon nii schopak kpidz chak falt parñee kak paskw, aan lëe meñ jkëe mguiy nii pxaal Dios lo crusy.

³ Leñ tse go gak lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey lo meñ Israel ptyop chilidzy Caifás. Lëe Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy. ⁴ Lëe xaa bitiits dyon xa kñaasy xaa Jesús tsiin kuty xaa xaa. ⁵ Per lëe gak xaa chëb:

—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

Lëe tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús

(Mr. 14:3-9 ; Jn.12 :1-8)

⁶ Lëe Jesús so Betania, aan lëe xaa kwey lidzy Simoñ nii byodz lady. ⁷ Lëe Jesús sobyaw tsiñee lëe tu kwnaa ptsiñ noy tu bot aceit nyazh nii xlyaa nex, aan lëe me pchoob aceit xlyaa nex ko lo kik Jesús. ⁸ Per lëe xpëedscuel Jesús blëe, aan lëe xaa chëb:

—¿Penak nii lika kwxiñ aceit ke? ⁹ Nchilo ndyow par kak meñ prob yudar.

¹⁰ Lëe Jesús biñ nii nchenee xaa, aan lëe Jesús chëb:

—Klëedy to lo kwnaa re, por tu buen beñ me. ¹¹ Ni tugak kaa kan do meñ prob, per naa lëdy tugak kan do naa. ¹² Lëe kwnaa re kwtëeb aceit nii xlyaa nex ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëen jkyeetsy.

¹³ Nli xñen nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios, lëe meñ kseety nii beeñtsyey kwnaa re, aan singo mod lëe meñ ksaladzy me.

Lëe Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey

(Mr. 14:10-11 ; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Lëe tu xpëedscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kukëb lo xaa nii xñabey lo pxosy:

¹⁵ —¿Pa lal kizh to naa deelñee jkon Jesús ña do?

Lëe xaa xñabey go ptee kalyptsii pes plat. ¹⁶ Aan destye wor go lëe Judas kwëkyub dyon xa jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëedscuel

(Mr. 14:12-25 ; Lc. 22:7-23 ; Jn.13 :21-30 ; 1Co.11 :23-26)

¹⁷ Tse nii chislo lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?

¹⁸ Lëe Jesús chëb:

—Kol tsi lidzy tu xaa nii kxalaa lëe do aan kol këb: “Lëe maestre në nii lëe xwor xaa kutsiñ, aan lëe xaa kiid ksa xpëedscuel xaa parñee tedy xaa paskw liidzyoo.”

¹⁹ Lëe xpëedscuel Jesús kwey, aan lëe xaa beñlo nii ktyaaw paskw.

²⁰ Tsiñee lëe lyu pkyey, lëe Jesús kwsob lo mezh ksa xpëedscuel.

²¹ Aan mentre ncheyaw xaa, lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii misme tu do kakniladzy naa.

²² Kchësy xpëedscuel xaa pteenë, aan lëe xaa bislo tuga xaa xñabtiits, xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xaa nii noyaw leñ tu kyonaa, xaa go kakniladzy naa. ²⁴ Lëe mguiy nii pxaal Dios te kchë kyalnë nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per ibrobsye xaa nii kakniladzy xaa! Masy buen nyi xaa go nyaldy xaa.

²⁵ Tsigo lëe Judas, xaa nii kukëb lo xaa xñabey xa jkaa Jesús chëb:

—Maestre, ¿pe lëdy naaw?

—Misme chuwoo pchoow —chëb Jesús.

²⁶ Lëe Jesús kwxeñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew kwtiisy xaa lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—Kol kaawoo, xcuerpno.

²⁷ Ni lëe xaa kwxeñ tu vas nii no viñ, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew pteeso xaa lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—Kchësy to, kol ki viñ re, ²⁸ por tu cheño. Lëew kxee parñee ktsily Dios xtol meñ. ²⁹ Ni kidre gaan viñ, sink lëen kwës axte nii klyañ do laañee xñabey Tat Tios tsiin tyow no viñ kub nii no siko.

Lëe Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre Jesús

(Mr. 14:26-31 ; Lc. 22:31-34 ; Jn. 13 :36-38)

³⁰ Loxsye biily Jesús ksa xpëedscuel, lëe xaa si kiy nii lë Olivos. ³¹ Siko lëe Jesús chëb:

—Kchësy to ksaan naa na kyool. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe xaa kuty xaa nii xkyë lo mëkwxiiily aan lëe mëkwxiiily kchoots klyaal. ³² Per tsiñee lëen kpañ, kloon ka Galilea lo do.

³³ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

³⁴ Lëe Jesús chëb:

—Na kyool kazh tson vult këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

³⁵ Lëe Pedre chëb:

—Nikxe kety no tusyke, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan kchësy xpëedscuel xaa chëb singo.

Lëe Jesús chutiitsni Dios laañee lë Getsemaní

(Mr. 14:32-42 ; Lc. 22:39-46)

³⁶ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol sob nu, mentre lëen kakutiitsni Dios.

³⁷ Lëe xaa sini Pedre ni chop xiñ Zebedeo, aan lëe xaa pteenë, ³⁸ ni lëe xaa chëb:

—Mban xtee styoon. Kol kwës nu dyon, aan kol kwena.

³⁹ Lëe Jesús si par kaan, aan loxsye psoxib xaa ni pkiitsy kë xaa lyu lëe xaa chëb:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

⁴⁰ Tsi lëe xaa ptsiñ laañee psaan xaa ksa tson xpëedscuel xaa nii kuni xaa, lëe xaa nche nixyesy. Por ngo lëe xaa chëb lo Pedre:

—¿Pe ni tu wor nawen pchilody ngwena do? ⁴¹ Kol kwena ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to, por ndaan no styoo do, per lëe lady to mban now.

⁴² Lëe xaa kwey stub, aan lëe xaa chëb:

—Tat Tios, deelñee no nii teedyaa lo kyalnë re, beeñtsyey nii klyañ styool.

⁴³ Tsiñee lëe xaa bikche, lëe xpëedscuel xaa nche nixyesyak, porñee xekwtre xaa mgaal aan lika xtiib lo xaa. ⁴⁴ Lëe xaa si stub. Lëe gaaw byon vult, aan misme tiits nii chëbak xaa klo chëb xaa lo Dios. ⁴⁵ Tsi lëe xaa bikche, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëew na, lëe wor kutsiñ nii lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. ⁴⁶ Kol tsische tsiin kyoo no, por lëe xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëed kexle.

Lëe meñ xñaasy Jesús

(Mr. 14:43-50 ; Lc. 22:47-53 ; Jn.18 :2-11)

⁴⁷ Lëe Jesús bii nonee tsiñee lëe tu xpëedscuel xaa nii pcholë Judas ptsiñ ksa tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey pxaal kchë meñ go. ⁴⁸ Lëe Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa.

⁴⁹ Lëe Judas pkëëptyux Jesús, ni lëe xaa ptee tu pxit kwesy Jesús.

⁵⁰ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo Judas:

—Deelñee pe cos tsiñ sëedoo, klyëedyoo beeñtsyeyo.

Tsigo lëe meñ kwnaasy Jesús aan lëe meñ biy xaa.

⁵¹ Tsiñee kon tu xaa nii no xlad Jesús ngo, lëe xaa kwlii xispad xaa aan lëe xaa pchug tu tyag xmos xaa nii xñabey lo pxosy. ⁵² Per lëe Jesús chëb:

—Psoob xispaadoo xlugaro. Porque kchësy meñ nii xtily con spad, kety con spad. ⁵³ ¿Pe nandyoo nawen nii deelñee kakladzyaa schilo kñen lo Tat Tios parñee kxaal xaa tub yox xangly xaa kla naa? ⁵⁴ Per deelñee kñen lo Tat Tios parñee kteelaa xaa naa, ¿xa kak cumplir xtiits xaa tsigo?

⁵⁵ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—¿Penak nii con spad ni con yag sëednaasy to naa nyak xaa ngbaan? Ksatyee tse kwson leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ aan penak nii

kwnaasty to naa. ⁵⁶ Per lëe do chuuñtsyey nrii parñee kuñ do cumplir nii kwnee kchë profet nii biid penaadle.

Loxsye ngo so gak Jesús lëe xpëedscuel xaa pxooñ.

Lëe Jesús so lo xaa xñabey

(Mr. 14:53-65 ; Lc. 22:54-55, 63-71 ; Jn.18 :12-14, 19-24)

⁵⁷ Lëe meñ kuni Jesús lidzy pxosy nii mastre non nii lë Caifás. Siko nche mbës maestre ley ni kchë xaa kol nii xñabey. ⁵⁸ Lëe Pedre kunal sit sit, per lëe xaa ptsiñ axte lo xley Caifás aan lëe xaa kwsob lady xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee kan xaa dyon pe cos kuñ meñ Jesús.

⁵⁹ Lëe kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa non kwëkyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús parñee kchilo kñab xaa kety Jesús. ⁶⁰ Ndaly meñ kwnee contre Jesús, per ptsyoldy xaa xñabey pe cos nguëëkiy xaa Jesús.

⁶¹ Singo nche xaa tsi lëe schop xaa chëb:

—Ptsyon noo kwnee xaa gue nii lëe xaa knitylo lidzy Dios, aan tsonak kpidz me lëew ksa xaa stub.

⁶² Tsigo lëe xaa nii mastre non lo pxosy kuso, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

⁶³ Per koñee kwneedy Jesús. Por ngo lëe xaa nii mastre non lo pxosy chëb:

—Pkon Dios loo noo dyon, nii nli lii nak Crist nii no kxaal Dios.

⁶⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nliw, naa nak Crist, ni san gaa to naa tsi lëen soob kwi Dios nëzli, ni san do tsi lëen kchukë lo xkey parñee kyelyaa stub.

⁶⁵ Tsiñee lëe xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëe xaa pchos xab xaa, porñee singootyee blëe xaa, aan lëe xaa chëb:

—Tiits ntseeb kwnee xaa re lo Dios, ni ¿pa jkiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? Misme lëe do biñ kchë tiits ntseeb nii kwnee xaa. ⁶⁶ ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo lëe meñ chëb:

—No nii kety xaa, por no xtol xaa.

⁶⁷ Wor go kazh lëe meñ pchoo mxeñ lo xaa ni lëe meñ ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox ptee meñ xcheñ xaa, ⁶⁸ xñee meñ lo xaa:

—Deelñee nli lii nak Crist, ikwnë dyon cho kwtiñ lii!

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mr. 14:66-72 ; Lc. 22:56-62 ; Jn.18 :15-18, 25-27)

⁶⁹ Lëe Pedre sob lo ley, tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë tsiñ siko chëb lo xaa:

—Wil lë no xlad Jesús Galilea.

⁷⁰ Per lëe Pedre chëb:

—Nandyaa pe xñeel.

⁷¹ Loxsye ngo lëe Pedre kwey chu puert nii kë chu nëz, aan lëe stu kwnaa kon xaa aan lëe me chëb lo meñ:

—Wi meñ gue no xlad Jesús Nazaret.

⁷² Per lëe Pedre pkon Dios chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

⁷³ Kok xtsedyako, lëe xaa nii nche siko big lo Pedre aan lëe xaa chëb:

—Nli gaa na wil lë no xlad Jesús, por si xñeepee xaa xñeel.

⁷⁴ Tsigo lëe Pedre pkon Dios stub chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

Aan wor go kazh lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁷⁵ Lëe Pedre gaa psaladzy nii lëe Jesús chëb: “Tson vuelt këeboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” Lëe Pedre pchoo siko aan lëe xaa biiñ.

Lëe meñ chikso Jesús lo Pilat

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2 ; Jn.18 :28-32)

27 ¹ Tsiñee lëe tañ byeñ, lëe kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey bitiits dyon xa kuty xaa Jesús. ² Loxsye ngo lëe xaa pxituu Jesús aan lëe xaa kuni xaa lo xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

³ Tsiñee lëe Judas biñ nii lëe meñ kuty Jesús, lëe xaa pteenë, aan lëe xaa ptikche ksa kalyptsii pes plat nii kozh xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo xaa kol nii xñabey, ⁴ chëb xaa:

—Nody xtol xaa nii pkon ña do. Deelñee kety xaa xfaltno.

Per lëe xaa go chëb lo Judas:

—¿Pe xcueent noo ngo? iLii kon!

⁵ Lëe Judas kuklaal tumi go leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëe xaa sey aan lëe xaa pxiiyañ.

⁶ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy kuktop tumi go aan lëe xaa chëb:

—Chilody jkots no tumi re xtumi lidzy Dios, por con tumi re kozh xaa nii kwnaasy tu xaa nii kety.

⁷ Aan lëe xaa kwxii tublë lyu con tumi go parñee jkeetsy xaa meñ sit loo go. Xkwaa xaa nii xsaa kis lë kwaa go. ⁸ Per destye tse go lëe kwaa go pcholë “Laañee pxee cheñ.” ⁹ Singo mod lëe nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa: “Kalyptsii pes plat kwaa xaa Israel, ¹⁰ aan con tumi go kwxii xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii xsaa kis. Lëe Dios kwnabey nii singo kuuñtsyey xaa.”

Lëe Jesús so lo Pilat

(Mr. 15:2-5 ; Lc. 23:3-5 ; Jn.18 :33-38)

¹¹ Tsi lëe Jesús ptsiñ lo xtisy lëe xtisy chëb lo xaa:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

¹² Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol bislo pkëeki Jesú, per koñee kwneedy Jesú. ¹³ Por ngo lëe Pilat chëb lo xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe chondyoo nayak blaktre nii xkëeki xaa gue lii?

¹⁴ Per ni tublan tiits kwneedy Jesú. Por ngo psee xtisy kon xtisy xaa.

Lëe meñ xñab kety Jesú

(Mr. 15:6-20 ; Lc. 23:13-25 ; Jn. 18 :38-19:16)

¹⁵ Nak xcostumbre xtisy nii mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii no skiib nii kñab meñ kyedzy. ¹⁶ Aan lëetyee leñ tse go lëe tu xaa ntseeb nii lë Barrabás no skiib. ¹⁷ Tsi lëe meñ lox ptyop, lëe Pilat chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan Barrabás, ote chakladzy to yak nii klaan Jesú nii xñee do Crist?

¹⁸ Singo chëb xaa porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy meñ Jesú.

¹⁹ Lëe Pilat sob leñ yulyey tsi lëe tsiil xaa pxaal tu meñ nii kukëb lo xaa: “Byeñ gon pe cos kuñoo, por nody xtol meñ gue, ni tir nguidy kwnee xkaalaa tsi kyool por meñ gue.”

²⁰ Per lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás ni kñab meñ kety Jesú. ²¹ Lëe xtisy chëb stub:

—Kol në dyon cho xaa re klaan.

Kchësy meñ chëb:

—Blaa Barrabás.

²² Tsiigo lëe Pilat chëb lo meñ:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do Crist tsiigo?

Kchësy meñ chëb:

—iPkëe xaa lo crusy!

²³ Lëe Pilat chëb:

—Per kindy xtol xaa.

Per lëe meñ chëb stub:

—iPkëe xaa lo crusy!

²⁴ Tsiñee lëe Pilat kon nii chondy meñ tiits, sink lëe meñ chak nxolyre, lëe Pilat kwnab nis aan xña lo meñ lëe xaa kwtiib ña xaa, chëb xaa:

—Lëe xaa gue kety, per lëdy xfaltno, xfalt tow.

²⁵ Tsiigo lëe meñ chëb:

—iNikxe kety xaa, lëe noo ni lëe xiñ noo kizh tol go!

²⁶ Por ngo loxsye blaa Pilat Barrabás lëe xaa kwnabey ptee soldad xcheñ Jesú ni lëe xaa kwnabey nii kwë Jesú lo crusy.

²⁷ Tsi lëe bla soldad ptiñni Jesú chu yulyey lëe los demasy soldad ptyop kyako kwi Jesú. ²⁸ Lëe soldad kwlii ladx nii nakw Jesú, aan lëe xaa pkakw xaa tu ladx nixñe, ²⁹ ni lëe xaa psoob tu coron yakitsy kik

xaa, ni lëe xaa kwloo tu var ñali xaa. Loxsye ngo lëe xaa psoxib lo xaa ni lëe xaa kwtsityni xaa, xñee xaa:

—iByinayk xrey meñ Israel!

³⁰ Ni pchoo mxeñ soldad lo Jesús, aan misme var nii no ña Jesús psob xaa kik Jesús. ³¹ Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëe xaa kwlii ladx nixñë go lady xaa aan lëe xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëe xaa sini xaa par jkëe xaa xaa lo crusy.

Lëe Jesús kë lo crusy

(Mr. 15:21-32 ; Lc. 23:26-43 ; Jn.19 :17-27)

³² Tsiñee lëe xaa pchoo chu yulyey lëe xaa ptsyool tu xaa Cirene nii lë Simoñ. Aan lëe soldad pkoy xaa xicrusy Jesús.

³³ Lëe soldad kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëe tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik.) ³⁴ Siko lëe xaa ptee viñ nii nla lo Jesús. Per loxsye pkëe chuw xaaw, kwnëdy xaa nyi xaaw.

³⁵ Tsiñee lëe soldad lox pkëe Jesús lo crusy, lëe xaa kwloo rif xab Jesús. ³⁶ Loxsye ngo lëe xaa kwsob par kyënap xaa. ³⁷ Ni pkëe xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús parñee kaknan meñ penak kë xaa lo crusy. Sinrii xñee tiits ko: “Lëe Jesús nrii. Lëe xaa nak xrey meñ Israel.”

³⁸ Wi chop ngbaan kwë kwi xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. ³⁹ Aan kchësy meñ nii kwtedy siko kwlootsyetsy xaa ni ptsiiy kik ⁴⁰ chëb: —¿Pe chanlo na?, lii nii xtischeel lidzy Dios aan tsonak kpidz lëew tse xsooblil stub. Pteelaa lii ni byety lo crusy deelñee nli Xiñ Dios nakoo.

⁴¹ Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa, ni maestre ley, ni xaa kol nii xñabey, xñee xaa:

⁴² —Pteelaa xaa meñ, per chilody kteelaa xaa lëe xaa. Kyety xaa lo crusy dyon deelñee nli lëe xaa nak xrey meñ Israel, parñee kniladzy no xtiits xaa. ⁴³ Dios sye psaladzy xaa, na klity Dios xaa lo crusy na deelñee nli xkëstyoo Dios xaa. ¿Pe lëdy në xaa lo no nayak nii Xiñ Dios xaa?

⁴⁴ Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús

(Mr. 15:33-41 ; Lc. 23:44-49 ; Jn.19 :28-30)

⁴⁵ Tsi lëe xwe ngbidz kol lëe kislyu pkyey aan lëew byaani axte las tres. ⁴⁶ Aan wor go nguiedzy kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (Lëe tiits ko nak sinak xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak psaanoo naa?)

⁴⁷ Lëew biñ bla xaa nii nche siko aan lëe xaa chëb lo xcombañer xaa: —Profet Elías xkwetsy xaa.

⁴⁸ Per lëe tu xaa nii so siko lëenlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ nyi. Lëew pxituu xaa lo tublë yag, aan lëew ptsig xaa parñee nsyup Jesús.

⁴⁹ Per lëe xcombañer xaa chëb:

—Psaan xaa parñee tyon no dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.

⁵⁰ Lëe Jesús kwchuptsyë stub, aan lëe xaa kuty. ⁵¹ Ni misme wor go lëe ladx nii kè leñ lidzy Dios pchos nsoli, ni lëe kislyu pxisy, ni lëe kchë kyo kwlä, ⁵² ni lëe paa byaly. Aan ndaly meñ nii psoob xtiits Dios nii kutyle bikche pañ. ⁵³ Aan loxsye pañ Jesús, lëe kchë xaa go pchoo leñ paa, aan ndaly meñ kon nii lëe xaa psëeb leñ kyedzy Jerusalén.

⁵⁴ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo soldad ni lëe kchë soldad nii nche nap Jesús kon nii lëe xu xni, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa chëb lo xcombañer xa:

—Nli nii Xiñ Dios nak xaa re.

⁵⁵ Wi tubtsoon kwnaa Galilea nche sit xuy. Lëe kwnaa go beeñ Jesús yudar. ⁵⁶ Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni tsiil Zebedeo, ni Mariy. Xiñ Mariy nak José ni Jacob.

Lëe José xkeetsy Jesús

(Mr. 15:42-47 ; Lc. 23:50-56 ; Jn.19 :38-42)

⁵⁷ Tsiñee lëe lyu mer jkyey, lëe tu xaa Arimatea nii lë José ptsiñ. Rikw xaa aan wi xaa kwyo xlad Jesús. ⁵⁸ Lëe xaa kunee lo Pilat aan lëe xaa bñab xcuerp Jesús. Lëe Pilat kwnabey nii ktee soldado. ⁵⁹ Lëe José blis xcuerp Jesús, aan lëew pchal xaa xaa tu ladx rusy, ⁶⁰ aan lëe xaa pkeetsy Jesús leñ tu xpaas kub xaa nii ndeeñ lo kyo. Loxsye ptse xaa chu paa con tu kyo ngol, lëe xaa sey. ⁶¹ Per lëe María Magdalena ni lëe stu Mariy byaan chu paa.

Lëe soldad xkyënap chu xpaas Jesús

⁶² Tsi lëe lyu byaani lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo kwey lo Pilat ⁶³ aan lëe xaa chëb:

—Worñee bii mbañ xaa wnee xuuy go, chëb xaa nii tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ⁶⁴ Por ngo, lëe noo syoopnee lool parñee kxaaloo xaa nii kyënap chu paa axte ksa tson kpidz. Por toontlaa tsilii xpëedscuel xaa xcuerp xaa leñ paa wor kyool aan loxsye ngo këb xaa lo meñ nii lëe Jesús pañ. Aan ndalyre meñ nii jkëeti xaa que meñ nii pkëeti xaa klo.

⁶⁵ Tsiigo lëe Pilat chëb:

—Lëe soldad nche ske. Kol tsini xaa parñee kyënap xaa chu paa.

⁶⁶ Lëe xaa kwey, aan lëe xaa kwloo tu señ lady kyo nii xoob chu paa, ni lëe xaa psaan soldad parñee kyënap soldad.

Lëe Jesús xpañ

(Mr. 16:1-8 ; Lc. 24:1-12 ; Jn.20 :1-10)

28 ¹ Tsiñee lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kwtedy, lëe María Magdalena ni lëe stu Mariy kwey chu paa wor silytoo. ² Aan kolpsye lëe tu xu dox bni, porñee lëe tu xangly Dios byety kpaas, aan lëe xaa kwtoob kyo nii xoob chu paa. Loxsye ngo lëe xaa kwsob lady ko. ³ Xpibëly angly ko sinak tu xbëly yë nkwsiy ni nguitsy xab xaa sinak

nguitsy kyeg. ⁴ Tsiñee lëe soldad kon angly ko, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa pkyey. ⁵ Lëe angly chëb lo kwnaa go:

—Ktsyebty to, por nanaa nii Jesús nii kwë lo crusy xyub to. ⁶ Per kindy me nu. Lëe me pañle. Kol kuy gaanoo nu pxoob me. ⁷ Sinusy kol kyey aan kol këb lo xpëedscuel me nii lëe me pañ, ni kol këb nii klo me ktsiñ Galilea. Siko ktsiil me xpëedscuel me. Tiits re syelynin lo do.

⁸ Lëenlëdy lëe kwnaa go bi chu paa. Lal xtsyeb me, lal xle me, per lëe me sikni tiits lo xpëedscuel Jesús. ⁹ Aan lëe Jesús byaklo lo me ni lëe xaa pkëeptyux me. Lëe me big lo Jesús aan lëe me psoxib lo xaa ni lëe me kwteetsy niy xaa. ¹⁰ Lëe xaa chëb:

—Ktsyebty to. Kol tsikni tiits lo xpëedscuelaa parñee tsi me Galilea, aan siko ktsiil noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

¹¹ Mentre lëe kwnaa go sikni tiits, lëe bla soldad nii kwënap chu paa kwey leñ kyedzy, aan lëe xaa bitiits lo xaa nii xñabey lo pxosy kchësy nii kon xaa. ¹² Tsigo lëe xaa nii xñabey lo pxosy kunee lo xaa kol nii xñabey parñee kutiits xaa dyon xa kuuñtsyey xaa. Aan nroob tumi pteedy xaa lo soldad, ¹³ per lëe xaa chëb kazh lo soldad:

—Deelñee kñabtiits meñ lo do kol këb nii kyool, mentre nche nixyesy to, lëe xpëedscuel Jesús biidxi xcuerp xaa. ¹⁴ Aan deelñee kon xtisyo, lëe noo kñee lo xaa parñee pe kuñdy xaa lëe do.

¹⁵ Lëe soldad kwnaasy tumi go, aan lëe xaa bitiits nii chëb xaa xñabey go. Por ngo, axte natiemp xniladzy meñ Israel nii bitiits soldad.

Xilkëeb Jesús

(*Mr. 16:14-18 ; Lc. 24:36-49 ; Jn.20 :19-23*)

¹⁶ Lëe ksa tsiiptub xpëedscuel Jesús kwey tu kiy nii sob Galilea, por siko chëb Jesús nii kwës Jesús xaa. ¹⁷ Aan tsiñee lëe xaa kon Jesús, lëe xaa psoxib, per no xaa pkan kik. ¹⁸ Lëe Jesús chëb lo xaa:

—Lëe Dios pso naa parñee kñabeyaa kpa ni kñabeyaa lo kislyu.

¹⁹ Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni kol kchoobnis meñ nii kniladzy xtitsaa con xtiitspey Tat Tios, ni xtiitspey xiñ xaa, ni xtiitspey Kyalbini Ntson. ²⁰ Ni kol këb lo meñ kuuñtsyey meñ kchë nii bluyaa lo do. Pe tsinidy kik to, por tugak kaknin lëe do axte tse nii lëe kislyu nitylo.